

DOMOLJUB

Iznaj vsak četrtek. Cena mu je 5 K na leto. (Za Nemčijo 6 K, za Ameriko in druge tuje države 7 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Sviti in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“ Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročena reklamacija in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 13.

V Ljubljani, dne 28. marca 1918.

Leto XXXI.

Veliki petek.

Neizmerno in presilno je trpljenje, ki ga mora sedaj nositi naša domovina, naj že potem mislimo na vojake, ki že skoro skozi štiri leta krvave v strelskih jarkih, izpostavljeni ne le sovražnemu ognju, temveč vsem mogočim neprijetnostim; naj že gledamo na stotisoče, ki leže, trpe in umirajo po bolnišnicah; naj že mislimo na najrevnejše izmed revnih, na uboge begunce, ki deloma tavajo po tujini, zapuščeni celo od tistih, kateri bi v prvi vrsti imeli dolžnost skrbeti zanje in za katere so morali zapustiti svojo rodno zemljo, deloma pa čepe na svojih domačih razvalinah brez pomoči, brez hrane, hirajoči in umirajoči. Pa tudi trpljenje vseh onih, ki se trudijo doma s svojimi poslednjimi močmi, da obdelujejo izčrpano zemljo, to so žene, dekleta, starčki in otroci, tudi trpljenje teh ni majhno in narašča dan za dnevom kakor jesenske vode. Kakor ena sama velika bolečina je sedaj vsa naša slovenska zemlja, kakor ena sama zevajoča rana je, in nikogar ni, ki bi vlil vanjo blažilnega olja, jo celil in zdravil.

Tako vidimo, da večji del svojega življenja moramo prebiti v trpljenju, križ teži ali lažji je naš delež, kamorkoli se obrnemo. Če pa je trpljenje stalen tvoj spremljevalec v življenju, če hodi s teboj po potu, če stanuje s teboj v isti hiši, če te spremlja v vseh tvojih opravilih, in se ga popolnoma ne moreš nikdar iznebiti, potem si boš ustvaril do njega tako razmerje, da boš kolikor mogoče lahko izhajal poleg njega in imel tudi koristi od njega. To ti veleva pamet. Kajti nespametno bi bilo, veliko trpeti, pa od trpljenja samo škodo imeti in nobene koristi. Prisili svoje trpljenje, da ti bo kapital, ki nese obresti, ne pa dolg, ki vedno narašča in te vedno bolj pogublja. Res, da je zelo prav, včasih morda celo dolžnost, da kolikor mogoče trpljenje od-

bijaš od sebe in se ga izogibaš v sedanje in prihodnje, toda velik del ti bo vedno ostal na ramah. Kako naj nam bo to neizogibno trpljenje v korist, v obrestonosen kapital, ne pa samo v škodo in dolg?

Uči nas veliki petek. Glej, trije vise na križu! Kristus, Sin božji, umira v silnih bolečinah, zapuščen od ljudi in tudi Bog mu ne pošlje nobene tolažbe. Trpljenje dušno in telesno, kakršnega človeško srce še ni občutilo! Poleg Kristusa visita na vsaki strani dva razbojnika. Tudi njuno trpljenje je tako hudo, da umrjeta. Vsi trije trpijo, veliko trpijo, vsi trije enako umirajo na križu, toda kako različno je njih trpljenje. Kristusovo trpljenje je kakor neizčrpna zakladnica samih biserov, in ti biseri so milosti božje, ki jih je zajemalo, jih zajema in jih bo črpalo do konca vesoljno človeštvo, ti biseri so nebesa. Katera so ohranjena v trpljenju Gospodovem za vsakega človeka, ki se potruди zanje, v trpljenju Kristusovem leži ves pomen in namen človeškega življenja, vsa naša sreča, ki nam jo je oropal Adamov greh, vsa naša večnost. Trpljenje Gospodovo je neskončen kapital, ki nese neskončne nadnaravne obresti ne le Kristusu samemu, temveč vesoljnemu človeštvo.

Pa bi tudi Kristus rad odvrnil od sebe ta težki križ, saj je molil na Oljski gori: Oče, če je mogoče, naj gre ta kelih trpljenja od mene, toda ker je bilo vsled volje božje to trpljenje neizogibno, ga je Kristus izpremenil sebi in vsemu človeštvo v največjo korist.

Na drugi strani pa vidimo levega razbojnika. Tudi ta trpi in sicer veliko trpi. Malo jih je izmed nas, ki bi toliko trpeli. Toda kako se on obnaša do trpljenja, katerega se izogniti ne more? In tu vidimo tisto temno stran, ki ga ima vsako trpljenje, sleherni križ. Kajti grozno dejstvo je, da trpljenje ne uči človeka samo moliti, temveč tudi preklinjati, da trpljenje ne vodi samo v nebesa, temveč tudi v pekel. Med-

tem, ko je desni razbojnik križ porabil sebi v največjo korist, da je postal v poslednjem trenutku prijatelj božji in velik svetnik v nebesih, je levi razbojnik porabil isto in enako trpljenje sebi v večno pogubo.

Veliko nas uči veliki petek. Glej, prijatelj, mnogo jih je, ki sedaj približno isto trpe, nosijo isti križ, toda nekateri vzamejo svoj križ, katerega se izogniti ne morejo, kot pokoro za svoje prestopke, katerih ni malo v življenju; trpljenje smatrajo kot klic božji, da naj se ne navezujejo preveč samo na posvetne dobrine, da naj se zagotovijo ravno potom trpljenja večne, neminljive sreče, drugi pa nosijo svoj križ v večno pogubo, trpijo, kateremu ne morejo uiti, preklinjajo, preklinjajo sebe in Boga in se branijo milosti božji, ki se jim ravno v križu ponuja, prav tako kot levi razbojnik. In če voščimo svojim ljubim naročnikom vesele velikonočne praznike, potem jim voščimo predvsem to, da bi vsak svoj križ, ki mu leži na ramah, nosil tako, da mu bo kot bogat kapital, ki bi mu donal obilno božjega blagoslova na duši in na telesu, doma in na polju, v hiši in v hlevu. In v to pomagaj trpeči Zveličar na križu!

Ilustracija

Iveri.

»Vsakdo naj bo ponosen, če se šteje med ljudstvo. Tega ne sme več biti, da bi kdo, četudi je olikan ali bogat, preprosto ljudstvo — kakor se preprosto izražajo — z vrha doli gledal. Takozvani boljši krogi naj se ne držejo, da bi o ljudstvu zaničljivo mislili ali govorili, ker v vrstah tega ljudstva je sedanja vojska odkrila zlate žile moči, junaštva, zvestobe, vestnosti in vernosti.«
pl. Keppler.

Večinoma skupaj stanujeta — veselje in žalost.

Nekaterega človeka najbolj to jezi, da se zmeraj jezi.

Velikonočna.

Silvin Sardenko.

Daleč od juga
plava kraljica
sinjih poletov.
Kdo? Lastovica.

Gori na cerkev
sedla je lani,
letos je sedla
v križ na poljani.

Pela je pesem:
»Kamorle sedem,
vedno jih vidim
Žalosti sedem.

Sredi trpljenja
čakam vstajenja . . .»

Truma škrjancev
ptico posluša:
»Kaj da se z nami
letos ne skuša?

Včasih je z nami
z jutranjim mrakom
merila polja
z bisernim trakom.«

Ptica pa dalje
pesem prepeva,
kdor je ne čuti,
je ne umeva:

»Sredi trpljenja
čakam vstajenja . . .«

Jugoslovanske žene!

S Koroškega smo prejeli:

Ti si jugoslovanska žena! Resnično ponosna moraš biti, da si Jugoslovanka! Kajti velik in mogočen je Tvoj jugoslovanski narod, kteremu pripadaš. Milijone ljudi govori Tvoj slovanski jezik, ki ga najdeš po vsem svetu. Jugoslovanske matere so dale stotisoče najhrabrejših sinov za brambo domovine. Bodi ponosna, da pripadaš temu ljubemu jugoslovanskemu narodu, ki ga občuduje cel svet. Prava plemenitost in lepota je, ostati zvest svojemu slovenskemu narodu in Tvojemu slovenskemu jeziku! Uči svoje otroke moliti slovenski in da bodo povsod govorili in pozdravljali slovensko. Naroči sebi in svojim otrokom slovenske časopise in naj pristopijo k slovenskim društvom. Vzgoji svoje otroke v poštene, pobožne, izobražene, plemenite in odločne Slovane, ki bodo ponosni na Tebe in Tvoj slovenski jezik. Pošiljaj jih le v slovenske šole! Ne zabi nikdar, da so naši narodni nasprotniki leta 1914 in 1915 na tisoče nedolžnih Slovencev gonili po ječah ter jih pljuvali, topli, zaničevali in morili. Jugoslovanska žena! Okrasi svoje sobe in stanovanje s podobami velikih slovenskih mož, ki so s trpljenjem, učeno besedo in lepo pesmijo ter kot poslanci Jugoslovanskega kluba delali za naš mili slovenski narod in »Jugoslavijo«.

Jugoslovanska žena! Ljubi svojo jugoslovansko domovino iz vsega svojega srca! Ljubi jo zvesto in udano do svoje smrti! Ko si bila še mladenka, si prepevala slovenske pesmi, skrbi, da bodo tudi Tvoji otroci prepevali lepe mile slovenske pesmi. Naj pojo z veseljem in ljubeznijo v čast Tvojemu slovenskemu jeziku in jugoslovanskemu narodu! Ljubi svoj slovenski jezik! Brani ga kot drag zaklad pred nevernim tujstvom. Bodi svojega naroda vredna! Pri vsaki priliki imej prijazno, a odločno besedo za dosego naše jugoslovanske države »Jugoslavije«. Skrbi, da bodo vsi člani iz Tvoje hiše podpirali le slovanske

trgovce in obrtnike, da se bo povsod uveljavilo geslo: Svoji k svojim! Stori vse kar moreš, da koristiš jugoslovanski domovini »Jugoslaviji«. Bodi odkritosrčna, zvesta, plemenita, preprosta in ljubezniva žena ter odločna in ponosna Jugoslovanka!

Čez 200.000 podpisov.

Na cvetno nedeljo so slovenske žene in dekleta slovesno izročile načelniku Jugoslovanskega kluba dr. Korošču čez dvakrat stotisoč podpisov za samostojno jugoslovansko državo, ki naj združuje v sebi vse Slovence, Hrvate in avstro-ogrške Srbe pod žezlom Habsburžanov.

Bila je veličastna manifestacija. Videlo se je, da se ni še nobena misel tako globoko zajedla v vsa srca kot misel o svobodni Jugoslaviji, dokaz, kako vsi Slovenci vseh strank čutimo, da je ni naše rešitve drugod kot v izvršitvi te ideje, dokaz kako nas tlačijo in preganjajo, da se sleherno slovensko srce s tako vero in ljubeznijo oklepa odrešilne misli o samostojni Jugoslaviji.

V soboto zvečer se je pripeljal dr. Korošec v Ljubljano. Na kolodvoru so ga sprejeli kot zastopnici slovenskega ženstva gospa županja dr. Tavčarjeva in gđc. Cilka Krekova, sestra pokojnega dr. Kreka, več poslancev in ljubljanskih občinskih svetnikov. Pred kolodvorom je množica pozdravila dr. Korošca z navdušenimi živoklici, ki niso hoteli ponehati. Voz, na katerem se je peljal načelnik v mesto, je množica spregla ter ga sama peljala med obsipanjem s cveticami do mestne hiše, kjer je dr. Korošec obiskal župana stolnega mesta.

Zvečer se je vršil v veliki dvorani hotela »Union« prijateljski sestanek, na katerem so govorili najpreje župan dr. Tavčar, potem prelat Andrej Kalan kot načelnik S. L. S., dr. Kramer v imenu narodnapredne stranke, na kar se je zahvaljeval

dr. Korošec ter poudarjal, da vse slavljene velja njegovi osebi, temveč naši vzvišeni ideji in naši pravici. Nato sta še govorila A. Kristan in v imenu koroških Slovencev urednik Smodej.

Na cvetno nedeljo pa je izročilo slovensko ženstvo načelniku Jugoslovanskega kluba podpise, vezane v 7 velikih knjig. Ob 11. uri je bila Unionova dvorana napolnena polna. Došlega načelnika dr. Korošca so dekleta obsipala s cvetjem. Vzneseno sta govorili gospa dr. Tavčarjeva in gđc. Cilka Krekova ter izročili podpise, za kar se je dr. Korošec vsemu slovenskemu ženstvu najpristrčneje zahvalil, kajti za slugo, tako je dejal, da se je ta misel tako hitro razširila do zadnje kočice, ima slovensko ženstvo. In to je velika moč in obenem velika pomoč poslancem. V imenu Hrvatice je pozdravila načelnika Jugoslovanskega kluba gđc. Jelica Božičeva iz Opatije, v imenu češkega ženstva gđc. Čermakova. Nato je cela dvorana zapela: »Lepa naša domovina«, »Hej Slovani« in »Kje dom je moj«.

Slovenske žene in dekleta pa so lahko ponosne na svoje veliko delo.

Svetovna vojska.

Krvavi ples, ki smo ga dolgo pričakovali, se je začel. Na zapadni francosko-flandrski fronti so 21. sušca začeli Nemci. Napad se je izvršil na 80 km dolgi fronti in je najsilnejši od početka vojske. Sodelujejo tudi avstro-ogrski motorni možnarji, katerih učinkovanje je strašno. Grozno učinkujejo tudi nemški plini. Glasno zadnjih poročil se Nemci vdri na 80 km dolgi črti med Calaisom in Parizom. Do sedaj so našteali okoli 45.000 vjetih Francozov in Angležev, zaplenili 963 topov in 1000 strojnih pušk. Nemški topovi menda sežejo do pariških utrd. Veliki teden je priča najstrašnejšega prelijanja krvi: žrtve so ogromne. Na Laškem se lahko vsak hip sproži. Žalostni Veliki teden! Od drugod nič novega.

Mir — boj do skrajnosti?

Vojna furija dirja naprej! Na Francoskem se bije ena najstrašnejših bitk v svetovni zgodovini. Milijonske armade si stoje nasproti, da izvojujejo zmago, da prinesejo odločitev. Ali jo bodo? Dogodki te svetovne vojne nas silijo k dvomu. Koliko zmag, sijajnih zmag je bilo že izvojevanih na tej ali oni strani, koliko slavospevov smo peli že raznim vojskovodjem, a domovina naša še do danes nima miru, po katerem vsi hrepenimo. In zato naš dvom, da bi morebitna zmaga na Francoskem prinesla splošen, pravičen mir. In če tudi, bo ta mir začetek novih vojska. Maščevanje in sovraštvo se bo naselilo v srcih premaganih, osramočenih narodov, ki bodo začeli z novimi pripravami za morda še groznejšo vojno, s katero bodo skušali iz-

brisati madež sedanje svetovne vojne. Tak je mir sile, mir mečal Vzhod naj nam bo svarilen vzgled, da ne iščemo tudi na zahodu zmagovitega, nemškega miru. Mar nam je ruski narod hvaležen za ta mir, ali je postal morda naš prijatelj? Čujejo se že glasovi tudi na Ruskem, da je treba organizirati novo armado, ki prevzame obrambo države. Obrobne ruske dežele, Kuronska, Litva, Letva in Estonska, pridejo pod nemško varstvo, par veleposestnikov in grofov, ki tvorijo le nekaj odstotkov prebivalstva, hodi v Berlin prosjačit za varstvo. V Finski pomagamo ravnotako manjšini veleposestnikov, ki tlačijo svobodoljubne finske kmete. Čemu govoriti o samoodločbi narodov in volji ljudstva, če poslušamo le glas veleposestnikov, ki ponavadi nimajo stika s svojim ljudstvom. Z Rumunijo še nimamo miru. Vlada, ki se je pogajala z nami, je rajši odstopila, kot da bi sprejela narekovani mir. Vlado so prevzeli Nemcem prijazni možje, ki bodo skušali doseči ugodne mirovne pogoje. Rumunija je sedaj drago poplačala svoj roparski pohod v Bolgarijo koncem balkanske vojne, kar naj bi zmodrilo tudi bolgarske državnike, da ne gredo v svoji pohlepnosti predaleč in ne zapirajo s svojimi prevelikimi zahtevami pot do splošnega miru.

V nemškem državnem zboru je zopet govoril državni kancler grof Hertling. Zagotavljal je, da Nemčija ne misli podjarmiti obrobnih ruskih dežel, želi pa, da se naslone na močno nemško državo in iščejo zavetja v okviru Nemčije. Napovedal je tudi že tesnejšo zvezo Kuronske in Litve z Nemčijo, baje na željo ondotnih veleposestnikov, v Estonsko in Livonsko pa pošlje za enkrat policijsko oblast, da uvede red med prebivalstvo. Pri debati so poudarjali katoliški in socialnodemokratski poslanci, da je brezpogojno priznati omejenim ruskim narodom pravico samoodločbe in njim samim prepustiti, da si izberejo vladu. Zdi se, da nemški poslanci obračajo, razni poveljniki pa obrnejo, da razen lepih besedi ne ostane na celi stvari ničesar. Mir s Finsko in Rusijo so nato odobrili. — V Londonu so se zbrali zastopniki nam sovražnih držav, ki so sklenili, da ne priznajo v Brestu-Litovskem sklenjenega miru ter da hočejo napraviti za vedno konec politiki ropanja in se bojevati do skrajnosti, svoje narode pozivljajo, da zaupajo v armade. Ista pesem o meču, katero pojo vojni hujškači v raznih državah v raznih melodijah. In narodi naj slušajo še dalje to pesem, pesem človeške furije in morije! Koliko časa še?

Pregled po svetu.

Doma je gosposka zbornica potrdila več zakonov, ki jih je v zadnjem času sprejela poslanska zbornica. Nato se je razšla. — Delegacije menda skličejo takoj po veliki noči. Černin bo poročal o mirovnih pogajanjih z Rusijo. — Pri zadnjih štrajkih je vlada obljubila delavcem, da ne bodo več pod trdim vojaškim nadzorstvom po tvor-

nica in drugih podjetjih. Da bi to obkubo izpolnila, je ta teden predložila poslanski zbornici poseben zakonski načrt o splošni vojni dolžnosti dela. Ta načrt nam je znova priča, kako daleč smo zabredli v militarizem. Ljudstvo bo tudi po tem načrtu ječalo v kleščah neizprosne poštati, in sicer moški od 17. do 60. leta, zraven pa še ženske od 19. do 40. leta. Staro breme ostane isto, le imena so se spremenila, vrhutega naj bi tudi ženski spoi zapadel militarizem! Ni dvoma, poslanci se bodo še dvakrat premislili, preden bi rekli: »Da!«

Na Hrvaškem se ta teden sabor razide na velikonočne počitnice. V tem zasedanju večina sabora — to so koalicionaši — ni mogla bolj jasno pokazati, da ni nič drugega kot pokorna izvrševalka mažarske volje. Podbana so vprašali, zakaj je prepovedal Preradovičevo slavnost in izjave občin za majniško deklaracijo. Odgovor je bil: Preradovičeva slavnost je bila prepovedana, ker bi ne bila prava vlada taka vlada, ki ne bi služila vojnim ciljem osrednjih držav! Preradovičeva slavnost bi lahko škodila tem ciljem. Izjave občin sem prepovedal, ker občine nimajo pravice, dajati politične izjave. K odgovoru bi moral še pristaviti, a je zamolčal: »Ker Mažarom take slavnosti in izjave niso v prid.« Zato je koalicija k temu odgovoru ponižno molčala in pokorno kimala. En poslanec je predlagal, naj na dan Preradovičeve proslave ne bo saborske seje, tu se je pa brž večina oglasila, da ne, češ, da zna to imeti slabe posledice, najbrž za Mažare. Kako zelo lahko pometajo Mažari s koalicionaši, nam kaže ta dva slučaja: V Budimpešti nočejo potrditi zakonskega načrta za presnovo ljudskih šol samo zato, ker določa ta načrt, da morajo občine same nabavljati otrokom vse šolske potrebščine. Zakaj s tem paragrafom bi bile smrtne zadete mažarske šole na Hrvaškem, ki otrokom za vabo že zdaj preskrbujejo šolske potrebščine in obleko. Ravno tako nočejo potrditi novega volilnega zakona, dokler ne dobe na Hrvaškem domovinske in volilne pravice tudi priseljeni Mažari in Nemci. Koalicija seveda drži jezik za zobmi. Pa zato ne smemo obupati nad Hrvaško. Zakaj dan za dnem prihaja več glasov iz Hrvaške, pa vsi govore in ponavljajo to, da se tam pripravljajo ista zгодba, ki se je pri nas že izvršila, namreč da smo odločno nastopili za svoje pravice proti nam sovražni vladi ter pometli z vsemi, ki so nas hoteli pri tem ovirati. Bog daj, da bi bili Hrvati kmalu, kmalu z nami tudi v tem enakih!

Na Nemškem so sicer v marsičem manj demokratični kot mi, toda v tem nas pa gotovo nadkriljujejo, da o miru sklepa tudi državni zbor. Pretekali teden so razpravljali o mirovni pogodbi z Rusijo. Kancler je izvajal: Mirovna pogodba Rusije ne ponižuje, zakaj ne zahteva nobenih vojnih odškodnin, nobenih prisilnih priklopitvev. Če se je nekaj dežel odtrgalo od Rusije, se je to zgodilo, ker so dotične dežele same to želele. V mogočnem okrilju nemške države naj si dajo tako državno ustavo, kakršna je primerna njih razmeram in njih kulturi. Seveda svoje koristi bomo varovali. Socialni demokratje so k temu izjavili, da jih sicer veseli, ker se je na celi

vzhodni črti končal boj, a obžalujejo, ker se ni sklenil v Brestu Litovskem mir sporazuma, temveč izrečni mir sile. Tam niso podlegli le boljševiki, marveč tudi nemški diplomatje pred zastopniki vojaštva. Vojska se je sicer končala, a sovraštvo je ostalo. Zdi se, da se dejansko postopanje na vzhodu ne ujema s ponovnimi izvajanjem kanclerja, v katerih je priznal pravico o samoodločbi narodov. Podobno se je izjavila napredna stranka in centrum. Konservativci kot zastopniki vojnih pristašev so zelo očitali vladi, da je preskromno nastopala, ker ni zahtevala vojne odškodnine. Vse poljske zahteve, da bi Prusija Poljakom kaj popustila, najodločneje odklanjajo. Pred končnim glasovanjem so centrum, napredna stranka in socialni demokratje vložili resolucijo, naj nemška vlada vpošteva na Litvanskem, Kuronskem in Poljskem pravico samoodločevanja, naj čimprej vpelje domačo civilno upravo in postavi ljudska zastopstva na bolj demokratično podlago. Resolucijo in pogodbo je večina sprejela, socialni demokratje so se zdržali glasovanja. Zaeno so dovolili vladi 15 milijard novega vojnega posojila. — Na vzhodu uganjajo komedijo dalje. N. pr. na Kuronskem pridejo na vsakih 100 Kuroncev trije Nemci, a deželni svet ima izmed 100 poslancev 95 Nemcev, večinoma samih graščakov. In ti ponujajo po Berlinu kuronski vojskarski klobuk, češ, da so zastopniki kuronskega naroda, ki je baje nemške krvi in kulture. Smešno, a žalostno, da morejo isto uganjati nemški mogotci tudi no drugih deželah. Zaenkrat je samoodločba ostala le samo še na papirju in na hinavskem jeziku! — Veliko šuma je zbudila spomenica bivšega nemškega poslanika v Londonu, kneza Lichnowskega. Natučno dokazuje, kdo da je pravzaprav začel in hotel svetovno vojsko. Vlada ne ve drugega odgovora, kot da Lichnowskemu grozi z vojnim sodiščem.

Ententini zastopniki so se zopet sešli v Londonu. Jedro njihovih sklepov je: Rusko-nemškega miru ne priznamo, zato boj do skrajnosti! Vsaka država se mora odločiti ali za nas ali proti nam. Posledica tega je, da bo ententa vsaki nevtralni državi poslala nekaj ultimata, naj ji prepusti svoje brodovje. Brodovje namreč ententa najbolj rabi radi prevažanja vojakov iz Amerike. Nizozemska je menda tak ultimata odklonila, zato so ji zaplenili vse ladje, ki so bile v ententinih lukah. Sedaj pride na vrsto še Švedska in Španija. Kmalu bo ves svet popolnoma ločen v dva sovražna si tabora. Kakšen bo konec? Nabrž bosta izhiral, da iz njih vstane nov rod in prenovljen svet!

Tedenske novice.

DROBNE POLITIČNE VESTI.

Ogromno delo je izvršil v sedanjem zborničnem zasedanju Jugoslovanski klub. Zbral je predvsem obilo groznega materiala o preganjanju Jugoslovanov tekom vojske, pri čemer je bilo povzročene na milijone škode. Zlasti se je potegoval za odpust čez 42 let starih in v tem oziru do-

segel velike uspehe, za kar so se celo Nemci zahvaljevali klubovemu predsedniku. Dosegel je, da je treba Kranjski nad 13.000 živine manj dati, kot je bilo določeno, posredoval je pri vladi radi krivične aprovizacije v južnih deželah, potegnil se je za umirajoče begunce, za katere je imela naša nemška vlada samo brce. Sedaj se je na pritisk poslancev vendar nekoliko zganila. Koliko je pa izvršil Jugoslovanski klub podrobnega dela, kolikokrat je posredoval v posameznih krivičnih slučajih, o tem bi lahko pripovedovalo tajništvo klubovo, ki neprestano deluje kot stroj. Reči moramo, da so naši poslanci vse storili, kar se je le v sedanjih groznih razmerah za naše tlačeno ljudstvo storiti moglo. Obenem pa so skrbeli tudi za našo bodočnost s tem, da so neprestano povdarjali, da Jugoslavi toliko časa ne morejo biti zadovoljni, dokler se ne rešijo izpod nemškega tlačanstva v svobodni jugoslovanski državi. Čast našim poslancem!

Mazarsko nasilje. Poleg Nemcev so Mazari brez dvoma najbolj nasilen narod. Ker se boje jugoslov. države, hočejo že v kali udušiti vsako gibanje za ureditvenje te zahteve. Tako so hrvaškimi občinam prepovedali izjavljati se za jugoslovansko deklaracijo, v Bosno ne puste deklaracijskih časopisov, v Reki sodniško zasledujejo podpisovalce. In navsezadnje bodo rekli: Hrvatje ne marajo jugoslovanske države, ker se niso nič izjavili zanjo.

Tudi koroški nemški uradniki in orožniki se zelo zanimajo za podpisovalce jugoslovanske deklaracije kljub temu, da so dobili od ministra ukaz, da se ne smejo vtikati v to stvar. Dr. Korošec se je zopet pritožil proti nasilju nemških uradnikov.

Samoodločba narodov po nemškem receptu. Na Kuronskem, ki je bila doslej pod rusko oblastjo, je med prebivalci 3 odstotke Nemcev, ti pa so seveda sami graščaki. In ta peščica se je samoodločila, da se poda pod nemško varstvo. To je ravnotako, kot bi naši Kočevarji se samoodločili, da postane Kranjska dežela z vsemi Slovenci vred turška drajna. Res, krasna samoodločba!

Protí Jugoslaviji se je vršil na sv. Jožefa dan v Gradcu velik šoh, kjer so govorili sami zagrizeni Nemci. Njihov sklep je bil: Ali bo Avstrija nemška, ali pa je več ne bo. Torej je Nemcem nemška nadvlada več kot pa obstoj države. Potem pa nam pravijo, da smo veleizdajalci.

Za zvezo narodov se zavzemajo na Angleškem. Vse države na svetu naj bi stonile v to zvezo, odpravile vojaštvo, v kolikor ni ravno potrebno za domači red, nad sabo na bi ustanovile razsodišče, ki naj bi sodilo v vseh prepornih točkah. Dobra, čeprav ne nova misel, toda, dokler se bodo sklenale take mirovne pogodbe, kot je bila sklenjena v Brestu med Nemci in Rusi, o taki zvezi ni govora.

DOMAČE NOVICE.

Na župnijo Trnovo v Ljubljani je predlagal ljubljanski mestni magistrat č. g. Fr. Finžarja, dosedaj župnika v Sori.

Narodni tabor se je vršil v Žalcu na štajerskem. Udeležilo se ga je nad 7000 Slovencev, ki so z navdušenjem pozdrav-

ljali jugoslovansko deklaracijo. Na shodu sta govorila poslanca dr. Korošec in dr. Ravnihar.

Odstopil je kot predsednik Zadrúžne centrale poslanec č. g. kanonik Lavrenčič, ker je njegov predlog, da naj se Centrala in Zadrúžna Zveza zopet zbližata, večina odklonila. Za predsednika je sedaj izvoljen dež. odbornik dr. Lampe.

Dekleta in žene iz Škofelj in Zavrheka so se izjavile za deklaracijo s 137 podpisi in ob tej priliki nabrale za Krekov spomenik 98 K 50 vin.

Z Dolenjskega nam pišejo: V 12. šte. »Dol. Novic« so bile naznanjene nemške postne pridige v Novem mestu. Seveda, neobhodno potrebno, da bodo mogli tudi novomeški Nemci slišati pridige, ker ne razumejo slovenskega. Prinesi pa le bele moke in masti, in prepričal se boš, da te bo vsak razumel. Čudno! Prašamo se, v koliko slučajih se na Nemškem tako postreže Slovincem, ki resnično ne razumejo nemških pridig?

Poletni čas se uvede šele s 15. aprilom, ne pa z 1. aprilom, kakor je bilo določeno. Konča se pa s 16. septembrom.

Nov odvetnik v Krškem. V Krškem se je naselil dunajski odvetnik dr. Stanko Lapajne.

Ogenj. Dne 18. t. m. je uničil ogenj Janezu Hrbar na Vnanjarjih vsa gospodarstva poslopja s hišo vred. Tudi živinski hlev in vezan kozolec sosedu Jožetu Marolt je pogorel. Kako je ogenj nastal, se ne ve. Uboga družina!

V vojaško delo sprejme delavnica v Vevčah pri Ljubljani zopet več šivilj in peric. Za sprejem naj se zglašajo ustmeno v pisarni papirne tovarne v Vevčah. Plača znaša okoli 5 K na dan, šiviljam se povrne za obrabo stroja po 60 vin. na dan.

Pogrešan 34 mesecev je bil Joško Ozredkar iz Todraža pri Gorenji vasi. Sedaj se je pozvedelo po Rdečem križu, da biva v ruskem ujetništvu. Naj ne obupa o tisti, ki ne dobe nobenega glasu od svojih.

Požar. V soboto, dne 16. t. m., je pogorela velika vas Zapotok poleg Turjaku na Dolenjskem, le par hiš je ostalo. Zažgali so otroci.

RAZNE VESTI.

Za oprostitev od črnovojniške službe se sme vložiti samo ena prošnja. Šele, če ta ni ugodno rešena, se sme vložiti nova prošnja.

Za podaljšanje oprostitve se mora vložiti prošnja že 10 tednov pred potekom roka.

Zračna pošta je uvedena med Dunajem in Kijevem v Ukrajini. Pri nas bomo pa še to kmalu odpravili, kar jo je.

Carica - beračica. Bivša ruska carica prosí ljudske komisarje pomoči, ker nima več od česa živeti. Tako mine posvetna slava.

Zadni nemški plen v Rusiji, ko se le-ta ni mogla več braniti, znaša 8 milijard kron. To je namesto vojne odškodnine.

Umrli pri rekviziciji. Iz Slavkova pri Brnu poročajo češki listi: Dne 7. svečana se je vršila v Važanih pri Viškovu rekvizicija žita. Komisija je prišla tudi v stanovanje siromašne starke in ji je javila,

da mora dati 10 kg žita. Starke je s solzami v očeh trdila, da ga nima toliko in je prosila, naj imajo ž njo usmiljenje. Ali zastoj. Ko je starke videla, da nič ne opravi, je prinesla skledico žita, jo položila komisiji k nogam in rekla: »To je ves moj živ. ž.« Toliko da je izrekla te besede, se je mrtva zgrudila. Zadelala jo je srčna kap.

Draga vola. V Budimpešti je bil obsojen neki kmet na 15dnevni zapor in na 200 kron, ker je zahteval za dva vola — 20 tisoč kron.

S. S.

Dopisi.

Iz št. Jurija pod Kumom. Da ne boste mislili, da zaostajamo za drugimi larsni. Tudi pri nas vlada veliko navdušenje za najniško deklaracijo. Sicer so se podpisi nabirali in prepričani smo, da se jih je veliko nabralo. Toda nevidna moč je vmes posegla, da so zaspali. V takih prilikah bi bilo želeli manj boječnosti in več odločnosti.

Iz št. Ruperta na Dolenjskem. Št. Rupert čanje kar molčimo. Človek bi mislil, da smo izginiti s površja zemlje. Pa nismo. Letos je dosti božje kapljice in marsikdo si jo privoščil. Po 6 K liter, ljube pa pijo, kakor takrat, ko je bilo vino po 28 krajcarjev. Pijančevanje se je žalihog v našem kraju zelo razplodilo. Seveda izhajajo iz tega žalostne posledice, ki se kažejo v različnih prizorih. Nekatere ženske, ki dobijo podporo, gredo v gostilno in pusite tam polovico dobljenega denarja. Kaj mislite, da država deli podpore, da bi pospeševala pijanstvo in razuzdanost? Na sv. Jožeta je razdelil g. kaplan nekaj denarja med ubožnejše župljane. Vse govori, da je poslal dr. Susteršič večjo vsoto iz tega namena, da bi pridobil ljudstvo. Kako naši ljudje simpatizirajo z njim, kaže dejstvo, da jih je mnogo tistih par kronic vrnilo, češ, da za podkupovanje niso sprejemljivi. Resnica je sicer, da je deželni glavar pošiljal omenjeni denar; če je to storil iz svojega velikodušja ali kakih drugih namenov, ni znano. (Ta denar je najbrže iz onega aprovizacijskega fonda, ki ga je ustanovil deželni odbor za revne. Op. ur.)

Št. Rupert na Dolenjskem. Gotovo se mišli o lepem št. Rupertu, do spimo, ker se nič ne oglasimo, ali da je naša fara nemška, kot slišimo iz sosednih župnij sodbo o nas. Pa tudi pri nas beremo »Domoljuba« in »Slovenca« in nas je ogromna večina navdušenih za Jugoslavijo. Radi bi, da bi tudi od nas šlo nekaj stotin podpisov v parlament, toda nobenega ni, ki bi stvar vodil. Ali naj gledamo boj za Jugoslavijo le izza plota, ali naj se gremo podpisat v drugo občino? Občinski odbor se je pridružil nepotrebni kmetijski stranki takoj začetkom. Ko pridejo naši možje domu in bodo videli tiste, katerim so ob volitvah zaupali, v nasprotnem taboru, kaj bodo rekli? Lahko jim bodo očitali nezvestobo, izdajstvo.

Iz Trebnjega. Dne 13. marca se je v Trebnjem oddajala glavna živina. Zupanstvo je ukazalo posestniku, naj odda enega vola, kar se je zgodilo, kljub temu, da je on vola nujno poreboval doma. Zastopnik centrale pa je vola oddal drugemu posestniku izven občine. Peči so župani in mnogo drugega ljudstva. Deželno centralo vljudo vorašamo: Kako upravičujete ravnanje, da se živina, namenjena v zakol, oddaja drugim posestnikom izven občine? Zakaj se ne pusti rajše doma, kjer bi se tudi nujno rajšala? In če je tako ravnanje upravičeno, zakaj se ni istotako ustreglo tudi drugim proslincem? Občani.

Selca. Tukajšnje »Katol. slov. izobraževalno društvo« proslavi v svojih prostorih na velikonočni ponedeljek spomin svojega prvega častnega člana nezabnega dr. Kreka. Na spredu je slovesno odkrile pokojnikove slike, govor, domoljubne pesmi in deklamacije, dr. Joža Lovrenčič: »Vstajenje« ter tridejanska slika iz življenja sv. Cite. — Pridemo ob 3 uri popoldne.

Sv. Jernej pri Konjicah na Štajerskem. Pač nikoli še niste zvedeli ničesar od nas in mogoče mislite, da še trdno spimo. Pa to ne gre, tudi mi smo se zbudili za naš teptani in mili narod ter se nepričakovano obilno izjavili za Jugoslavijo. To pa nekatere privržence blažene nemščine tako jezi, da kvasijo take neumnosti, da se trezno mislečemu človeku stadi. Tukaj na Štajerskem se vrste rekvizicije kar ena za drugo. Čudno, da imajo v tem oziru vojaki časa po pol leta in še dalje, če bi pa kdo prošno delal za nujno poljsko delo, pa ne dobi dopusta. Miru si želimo v fronti in zaledju, dokler še ni prepozno. Živine je že skoro zmanjkalo in kaj bo, kadar še to poberejo. Zdaj pa, dragi »Domoljubi«, izroči vsem bravcem najsrčneje pozdrave od sosednih Štajarcev.

S tolminskih hribov. Vreme imamo sedaj zelo krasno, prav lahko se ljudje na prostem gibljejo. Kmalu bo čas tudi za splošna pomladenska dela. Kmalu bodo velikonočni prazniki, pa ne bodo skoro za nobenega veseli. Nekateri bodo v pomanjkanju, drugi zopet zapuščeni in spet drugi pa v vojski. Voščim vsem našim tolminskim znancem veselo Alelujo, —sk.

Vojaška pisma.

Po dveh letih.

Ko sem letos »pustoval« doma v krogu ljubih staršev in znancev, sem se živo domislil: pustnega dne in pepelnice srede pred dvema leti. V družbi svojih rojakov Sloveno-ov smo »pustovali« v Kozovi blizu Tarnopola, kjer je stal naš pešpolk na odpočitku. Kozovo je navađen galitski trg, kakor jih je mnogo po Galiciji. Od Brzežan na Podhoice in Tarnopol se križajo umazane blatne ceste, v poljskem jeziku imenovane »droge«. V trgu sta dve cerkvi, prva rusinska, druga poljska. Bilo je v Kozovi tudi dosti židov, seveda so bili sami trgovci. Mi Slovenci smo bili nastanjeni v gornjem delu trga, kjer so bile zvečine same lesene hišice. Druge kompanije pa so bile potaknjene po vseh straneh trga. Poleg nas so bili tudi Nemci iz »rajha«, ki so imeli Poljake in Rusine, kar jih je bilo v našem polku, posebno na piki. Kako tudi ne, saj so jim Poljaki, poebno pa Rusini pokradli vse, kar so dosegli. Samo mi Slovenci smo smeli iti naposled med nje, gorje pa Poljakom in Rusinom, če je kdo začel med nje! Pa tudi pri donacijah častnikih smo bili mi Slovenci najbolj na glasu že vsled priložene nam živahnosti pa radi petja. Peli smo, kadar nam je le čas dopuščal. Dasi smo bili dostikrat utrujeni do smrti in nas je zeblo ter smo pash gladež, ali brez dobre volje nismo bili nikdar. Kje ste sedanjí mi tovariši? Ti, France Burja, moj ozi znaneč. Daroval si svoje mlado življenje tam v bližini Asaja. Tudi Tebe, ljubljni naš četovodja, Rudolf Tomšič, že krije hladna zemlja; dalje ni živahneša ljubljčanca Ivana Cankarja.

Anton Stražar.

VOJAŠKI POZDRAVI.

Iz Rusko-Poljske pošilja vsem Domoljubovim bravcem pozdrave Mihael Božič s pristavkom, da mu je bil v teških dneh trpljenja in žalosti Domoljub velika tolažba. — Pozdrave pošiljajo: Fr. Hribar, Fr. Jenko, Fr. Vrečko, J. Kovič, Fr. Kljun, J. Pipan, P. Lutik, Fr. Mlač, — K. Stare, A. Rejant, P. Durek, Fr. Primožič, Jos. Pahor, A. Kirn, Jos. Porok, Andrej Sodnik, I. Zorč, P. Furlan, Jos. Prašeli, Jos. Pahor. — A. Zupanec, Al. Borštnar, A. Habjan, Igo, Steklarič, Jan. Navljan, A. Mestnik, Fr. Zavalnik, Jak. Smole, Iv. Zadel. — Andr. Erzetič, Ferd. Furlan, P. Komec, P. Ozebek, A. Lenar, Jos. Lozar, M. Cigoj, M. Zelko, Fr. Žumbergar, A. Čotar, Iv. Hočevar, Iv. Marolt, Jos. Strakelj. — Iv. Braduško, A. Božnar, A. Vintar, P. Jeraša, Fr. Krek, V. Paršuti, J. Brejec, L. Bržen, Fr. Filipič, Iv. Filipič, I. Slabe, Fr. Streonfel, Iv. Zajec, A. Šubic, pa en nečitljiv podpis. — Zelenik Josip, Žužek Jože, Ivan Buh, Ivan

Marc, Ivan Gruden, Malešič Božidar, Maver Jože, Vdar Jože, Kordiš Karl, Zabukovec Franc, Bergant Benjamin, Dragolič Antos, Ivan Nagode, Horvat Anton, Korošec Franc, Maks Žitko, Petek Alojz. — Cenjenim bravcem in bravkam Domoljuba iskrene in presrčne pozdrave od reke Piave na Italijanskem: Veliko smo žrtvovali za milo nam Avstrijo. Tu pada cvet in vi v zaledju sie s trdnim delom nas podpirali, ker ste zalagali armoo z življenjem. Nihče nam ne more očitati nezvestobe. Zato smete in morate zahtevati, koder se pretaka naša kri, tudi pravice! Soglašamo z vami, odobravamo složni nastop naših poslancev in vseh, ki delajo za pravi mir. — Mihael Zalokar. — Vsem dragim doma in prijateljem in znancem, ki so raztreseni križem sveta, sporočava, da sva midva edina dva Slovencu še čez 38 mesecev pri eni kompaniji še vedno zdrava in vesela in sva tudi odlikovana za hrabrost in zvestobo. Pozdrav vsem. — Ivan Kuštrin iz Trsta, Ivan Šturm iz Potoka nad Škofjo Loko.

Pozdrave in voščila za praznike pošiljajo: Kolenc Janez. — Podlesnik Martin, Kapic J., Kutnar A., Gačnik M., Kelbel V., Žižkov Fr., Derlink Fr. — Kalan Maks, Čibej Fr., Skantelj Ivan, Jenko P., Serjak Fr., Možina Jož, Kvebelj A., Breclj A. — Kavčič A., Pavlin Jak., Konič Fr., Ogris Mat. — Tavčar Jak. — Obilničnik Al., Zibert Mat. — Šuligoj Fr., Knafelc J., Čagran M., Mlakar Fr., Rupnik K., Klavara F., Matelič J., Dolenc A. — Kržič Iv., Seškar F., Turšič R., Babnik Fr., Meglič Fr. — Božič M., Zajc A. — Sikur A., Sikur Mih., Sikur M., Stofla Andr. — Plešec J. — Pavšič Emil. — Stražar A., Kobilšek J., Gostinčar J., Poznič A., Prašnikar J. — Završnik R., Miklič Jož., Šlibar Fr. — Vorliček K. — Barut A., Koruza S., Tavčar F. — Rugelj A., Gašperšič Iv., Frelj Fr., Šporar A., Sever Iv., Cervan N., Marinčič A., Plut M., Medic Fr., Maver Fr., Strumbelj Al., Zupančič Fr., Horvat P., Zore J., Starman J., Oblak Fr., Korošec S., Ribic J., Kovič Fr., Jeras P. — Fister Fr., Knaus J., Kovač Fr., Slapničar Fr., Ciperle Fr., Zajc Fr., Novak Fr., Medvešček Jož., Mrše Fr., Juhunt J., Ahlin J., Radovič A. — Žgavec Jož., Penko Iv., Renar Al. — Obid Fr., Fronetič St., Orel J., Munič A. — Anton Čobe, Franc Grum, Franc Sorčič, Ivo Stružnik, Karel Tratar, Ivan Cavnar, Anton Krvkovič, Franc Kostelic, Jožef Horvat, Jožef Klobučar, Lojze Dolinar, Franc Hegler, Lucian Kovačič, Franc Zupan, Jožef Jarm, Ivan Smole, Ivan Samec, Franc Fras, Jožef Ahačevič, Andrej Krmec, Franc Rus.

To in ono.

Amerikanske stavbe. Ker ni prostora za široke hiše, gredo pa Američani v zrak, v višavo. Prav visoke hiše z desetimi in več nadstropji imenujejo »šestetalec oblakov«. Samo v Novem Jorku je okoli 1500 takih stavb, ki imajo deset nadstropij in več. Največ jih je s tridesetimi nadstropji, okoli 400. Štiri hiše imajo 26 nadstropij, tri 33, najvišje štiri stavbe se dvizajo nad 200 metrov visoko. Primerjaj ljubljanski Grad, ki se dviga 65 metrov nad Ljubljano, ali pa Šmarno goro, nekaj nad 300 metrov nad št. Vidom.

Zrakoplovi. Najvišje se je dvignil z zrakoplovom učenjak Glaisher 5. septembra 1862, nad 11.000 metrov visoko. Trideset let pozneje sta dosegla berlinska profesorja Artur Berson in Reinhard Siring višino 10.500 m.

Najsevernejši časopis. Daleč gori v Severnem morju leži otočje Spitsberg. Pusti so in neobljudeni, pokriva jih večer led in sneg. Ker so pa zasledili na njih premož, so se takoj ustanovile družbe, ki so ga začele izkoriščati. Sedaj ostanejo delavci tudi pozimi tam. Zima je pa dolga tri mesece. Da jim ni preveč dolgčas, izhaja sedaj v glavnem kraju Green Harbour trikrat na teden časopis, ki dobiva poročila iz Danske, in sicer po brezličnem brzojavu.

Najboljša pšenica na svetu raste pri mestu Santiago v državi Čile v Južni Ameriki,

za njo pride avstralska, potem pa francoska. V Čile je približno štiri petine obdelanega sveia posejanega s pšenico.

Država s 55 prebivalci. Marsikdo je slišal o otoku Asinara pri Sardiniji, kjer imajo Italijani Avstrijce zaprte. Bizu tam je pa čisto majhen otoček z imenom Favolara, 10 km dolg, 2 pa širok. Leta 1910, je bilo na otoku »ljudsko štetje« — štejejo pa seveda lahko na dan do pedesetkrat — in našli so 55 prebivalcev. Leta 1866 je podaril sardinski kralj Karol Albert prebivalcem otoka smostojnost Volili so si kraja in izvolili nekega Barteleonija, ki je vladal kot kralj Pavel I. do l. 1862. Po njegovi smrti pa nso volili nobenega kralja več, bodisi ker njegovo kraljevanje podnilom ni dopadlo ali pa ker mu niso mogli dobiti vrednega naslednika. Sedaj volijo predsednika za čas deset let. Pečajo se pa z reševac.

POSTNO PREMISLJEVANJE.

III.

Dovršeno je delo odrešenja, na svetem križu božji Sin visi, noge, roke so z žreblji mu prebodli, iz prsi pa kaplja predraga kri.

Dovršeno je delo odrešenja, na svetem križu božji Sin visi, od križa odbeže morilci kruti, vest grešna v dalje mračne jih podi...

Dovršeno je delo odrešenja, na svetem križu božji Sin visi, pod njim stojita Janez in Marija, premisli bolečine — človek ti!

Fr. Ks. Pavšič

Gospodarske stvari.

ZA NAŠ HLEV.

(Dalje.)

Ce bi ne šlo, bova napravila skupaj en ali dva zgleda za vzorec. Ko si preračunal, koliko beljakovin je v posameznih tvojih krmilih in koliko vseh skupaj, pridejo na vrsto škrob in sladkor, ki ju imenuje Koledar za brezdušičnate ekstraktne snovi. — V 100 kg sena je okoli 28 kg prevajlj. brezd. snovi, otave 29 kg, mlade trave 7 kg, krompirja 21 kg, pese 6—10 kg, repe 5 kg prevajlj. brezd. snovi. Izračunaj, koliko teh snovi je v posameznih krmilih tvoje hiše in seštej lepo vse skupaj!

Ko si tudi s tem gotov, poglej še, koliko tolišče tiči v tvojih krmih. Vzemí zopet Koledar in seštej skupaj! V dobrem senu je 2.2 odstotka prbavljive tolišče (to je, v vsakih 100 kg je 2 kg 20 dkg tolišče), v otavi 1.4, v sveži travi 0.4, v cvetoči detelji 0.3, v pesi in krompirju 0.1, v rženih otrobih 2.2, v lanenih tropinah 9.4, v sezamovih in podzemeljskega oreha tropinah 11.5 odstot. prevajljive tolišče. V vsa ta števila, ki naštevajo množino tolišče v tvojih krmilih, moraš, še pomnožiti z 2.5 ali natančneje z 2.2; to pa vsled tega, ker za leže vsak funt tolišče tvojemu volu ali telici 2.2 krat več nego 1 funt škroba (šterke) ali sladkorja.

Ako sešteješ sedaj števila, ki zna-
dijo množino prebavljivih brezdušična-
nih snovi in prebavljive tolsče v tvojih
krmilih (pomnožene seveda z 2.2) po-
tem imaš pred seboj celotno maso svoj-
jih »ogljjenčevih v odanov«, kajti
tudi maščoba je ogljjenčev v odan,
to se pravi snov (ali material), ki pač
služi za ohranitev življenja ali menja-
vo snovi, za nastavljanje tolsče v te-
lesu in za proizvajanje telesne moči, ne
igra pa naravnost vloge pri tvorbi me-
sa in mleka.

»Hvala Bogu! vendar je enkrat
konec računov!« vzklikneš zadovoljno
ter si oddahneš izvršivši dosedanje
delo.

Toda oprostí, prijatelj, zdaj pride
nad naju šele glavno delo. Deliti men-
da še nisi pozabil, kar si se učil v 3.
in 4. letu v ljudski šoli. Deli torej vso
množino ogljjenčevih v odanov s števi-
kom, ki znači vsoto beljakovin! Ako
gre stvarica petkrat, če je količnik 5,
potem vsa čast tvoji krmí! Če pa dobiš
pri delitvi za količnik število 6, 7, 8 ali
celo 9, 10, potem nekaj smrdí pri vas,
močno smrdí, in treba bo seči v žep in
dokupiti beljakovin.

Misliva si, da imaš na papirju pred
seboj pisanih 28.000 funtov ogljjenčevih
v odanov in 4.800 funtov beljakovin. Če
deliš 28.000 : 4800 dobiš 6; beljaka je
premalo v krmí. Če hočeš krmíti pravil-
no, t. j. z dobičkom, moraš imeti to-
liko beljakovin, kolikorkrat tiči 5 v
28.000, to je 5600 funtov. Imaš 4800 fun-
tov beljakovin, imeti bi jih pa moral
5600, torej ti manjka ravno še 800 fun-
tov beljakovin. Če še te prikupiš, potem
pride na vsak funt beljakovin po pet
funtov ogljjenčevih v odanov; krmil boš
potem, kakor pravi graščinski oskrbnik
1 : 5 (ena proti pet) ali če hočeš: re-
dílno razmerje v tvoji krmí bo
ena petinka.

Dokupiti moraš beljakovin, a to
poceni!

Kako pa se kupi poceni krmílo?
(Dalje.)

Za gospodarsko pomoč našim deželam.

Pri ministrskem predsedniku se je vršilo
14. in 15. marca posvetovanje glede nujnega
vprašanja poslancev Jarca in Fona, kako naj
se zagotovi pravočasno obdelovanje polja in
preskrba ljudstva z raznimi neobhodnimi po-
trebčinami. Posvetovanja so se udeležili za-
stopniki poljedelskega, vojnega, domobran-
skega in trgovskega ministrstva ter višjega
armadnega poveljstva. Glavni uspehi posve-
tovanja so sledeči:

Obljubilo se je, da dobi Kranjska na raz-
polago krompir, ki je potreben za sajenje.
Število živine, ki jo mora oddati kranjska de-
žela v naslednjih treh mesecih, se je znatno
znižalo, kakor smo že poročali.

Vojaštvo bo oddajalo vojaške oddelke
tonji vred na kmete. Prvotno se je zahte-
lo, da kmet sam preskrbi moštvo in konj-
stvo; sedaj je vojno ministrstvo določilo, da
prevzame vojaška uprava tudi prehrano konj-
stva v bivšem vojnem ozemlju na Kranj-
skem. Težakom se dovoli večja množina ži-
vil; poskrbelo se bo, da okrajna glavarstva ne
bodo delala sitnosti glede vprašanja, kateri
kmetjski delavci se imajo smatrati za težake.
Za težke delavce veljajo lahko vsi kmetjski
delavci in dobe torej kvoto 300 g. Najmanj se
pa mora tretjini kmetjskih delavcev priznati
kvota za težke delavce. Ko torej hodijo kme-

tje po mlevske karte ali nakaznice za moko,
naj se ne pozabijo prijaviti kot težki delavci.

Posebna točka v razpravi je bila preskr-
ba kmetškega prebivalstva z usnjem. Vlada
se odloča upira temu, da bi smeli kmetje sa-
mi dajati kože v stroj. Pač pa bo vojaštvo
dalo v najkrajšem času na razpolago zalogo
starih vojaških čevljev in tudi potrebno usnje,
da se popravijo. Oboje se bo razdelilo samo
med kmetško prebivalstvo. Med kmete se
razdeli tudi stara konjska oprava. Pri razde-
litvi usnja, ki ga odstopi vojaštvo za potrebe
civilnega prebivalstva, se ne bodo upoštevali
le čevljarji po mestih, ampak se bo usnje
razdelilo naravnost med kmete potom kmet-
skih občin, in sicer v veliko večji meri kot
doslej. Vojaška oblast je oddala za civilno pre-
bivalstvo v zadnjih treh mesecih lanskega le-
ta nad 3.000.000 kg podplatov; upati je, da bo
mogoče razdeliti tako vsak mesec milijon kg
podplatov; gre samo za to, da pride to usnje
v prave roke.

Svinjskih kož sme dati vsak kmet v stroj
eno petino vseh kož, ki jih ima na razpolago;
ta petina pa ne sme nikdar presežati števila
petih kož.

Glede oprostitve vojaške službe opozar-
jamo na zadnjo odredbo cesarjevo glede črno-
vojnikov leta 1867, 1868 in 1869. Zagotovilo
se je tudi, da se bodo do l. 1875. rojeni kme-
tovalci oproščali za nedoločen čas, enako tu-
di za službo v fronti nesposobni vojaki letni-
kov 1876 do 1879 (z izvidom B in C). Ako se
prosi dopust za vojaštvo, ki je na fronti, naj
se vloži prošnja pri glavarstvu, ki jo odpošlje
naravnost na dotični oddelek na fronti; tu do-
bi vojak lahko dopust do 6 tednov. Povprečno
10 odstotkov moštva kmetškega stanu na
fronti naj bi bilo stalno na dopustu.

Glede pritožbe, da kmetško prebivalstvo
ne dobi mesa niti za bolnike, je izjavil zastop-
nik centrale za promet z živino, da ne obstoji
v tem oziru nikaka odredba ministrstva in da
bo dal stvar preiskati.

Ker je poslanec Fon izrazil dvom, da ne
dospe v Gorico vsa količina živil, ki je za Go-
riško nakazana, je izjavil načelnik urada za
prehrano, da je odredil, da grede nakazila od
centrale naravnost na gospodarski urad za Go-
riško in da grede istotako vagoni naravnost v
Gorico, ne da bi imel še kdo pravico, ž njimi
razpolagati.

Nadalje je odredil, da se podasta na Go-
riško, in sicer tudi v oddaljene doline, dva
njegova odposlanca, da se prepričata, ali apro-
vizacija dobro funkcionira.

Za odnoveitev Goriske je dalo vojaštvo na
razpolago šest in za aprovizacijo štiri tovorne
avtomobile; slednji se bodo rabili posebno
v goratem delu dežele.

Glede aprovizacije in preskrbe s semen-
skim krompirjem je podal ministrski predse-
dnik zaupna pojasnila, ki so na splošno zado-
voljiva.

Z ozirom na svoječasno interpelacijo oku-
piranemu ozemlju poslanca Fona, da treba od-
preti mejo proti Italiji, je izjavil zastopnik
vrhovnega armadnega poveljstva, da se je te
dni izdal ukaz na poveljstvo soške armade, da
odpre mejo v svrhu aprovizacije v tolikem ob-
segu, kolikor so obstojali v mirnem času gos-
podarski stiki z italijanskim prebivalstvom,
tako n. pr. do Čedad.

Nov načrt preskrbe z žitom.

Profesor Sedlmayr iz visoke šole za po-
jedelstvo na Dunaju je spisal posebno knji-
žico, v kateri priporoča, da bi državna oblast
dajatev žita drugače uredila, kakor dosedaj.
V naši državni polovici imamo približno 12
milijonov hektarov njiv obsejanih s krušnim
žitom. Ako pridelamo približno 10 kvintalov
na 1 ha, bi znašal ves pridelek na leto 120
milijonov kvintalov. Za vojaštvo bi bilo tre-
ba 10 milijonov kvintalov; za tiste, ki ne ob-
delujejo zemlje, bi zadostovalo 20 milijonov
kvintalov, za kmetovalce same 30 milijonov
kvintalov. Za seme bi se moralo prihraniti
približno 20 milijonov kvintalov. Ostalo bi 20
milijonov kvintalov za krmila in 20 milijonov
kvintalov za prasto porabo. Torej približno
30 milijonov kvintalov bi morali dati kmeto-
valci za vojaštvo, za delavstvo in za meščan-
stvo. Ako bi dal vsak kmetovalec od enega

hektara obdelanega zemljišča 250 kg žita, bi
bil oproščen od nadaljnih daitev za celo leto.
Ne bilo bi treba pridelkov ceniti, ne zalog
popisovati. Ako odda enkrat to, kar ima od-
dati, ga nihče več ne bo dedeloval. Ako
bi imel kmetovalec še kaj žita oddati, ga bi
smel prodati po kateri ceni koli in komurkoli.

Z ovsom je obsejanih približno 2.800.000
hektarov. Ako bi se oddalo 200 kg od vsa-
kega hektara, bi dobila vojaška uprava pri-
bližno 5.600.000 kvintalov, kar bi popolnoma
zadostovalo.

Glede krompirja bi se tudi podobno ure-
dilo in kmetovalcu bi ne bilo treba bitli
skrbet, če veliko pridela, mu bodo več vzeli.
Ravno radi tega, ker bi vedel, koliko mora
oddati, bi se potrudil, da dobro obdela svoje
njive. Kajti več, ko bo pridelal, več mu
bode ostalo na razpolago.

Vse to bi bilo lepo in dobro. Eno po-
manjkljivost ima ta načrt. V vseh avstrijskih
kronovinah smo navadno pridelali pred vojs-
ko 16 milijonov kvintalov pšenice, 26 mili-
jonov kvintalov rži, 12 milijonov kvintalov
ječmena in 4 milijone kvintalov koruze. Vse
to skupaj zneso komaj polovico tega, kar je
profesor Sedlmayr naračunal. Zato smo že
pred vojsko morali uvažati žito in moko s
Ogrskega, iz Amerike in iz Rusije. Leta 1913
n. pr. smo samo z Ogrskega dobili 4½ mil-
ljona kvintalov pšenice, 6½ milijona kvin-
talov pšenične moke, 3 milijone kvintalov rži
in pol milijona kvintalov ržene moke. Sedaj
pa še veliko manj pridelamo, saj je polje
slabše pognojeno in tudi slabše obdelano.
Starčki, ženske in otroci pač ne morejo tako
delati, kakor krepki mošje in mladeniči. Pro-
fesor Sedlmayr se tudi moti, če trdi, da bi se
lahko obsejalo 12 milijonov hektarov s kruš-
nim žitom. Leta 1913. je bilo obsejanih s pše-
no 1.212.892 ha, z ržo 1.963.602 ha, z ječ-
menom 1.212.892 hektarov, s koruzo 283.586
hektarov, z ovsom 1.904.118 hektarov, s pro-
som 30.978 ha, z zmesjo 39.494 ha. Oves in
proso se pa niti ne štejeta h krušnemu žitu.
Torej moramo mesto 12 milijonov hektarov
šteti samo 6 milijonov hektarov. Mnogo njiv
pa niti obdelanih ni, zlasti sedaj v vojski ne.
Koliko njiv je uničenih vsled vojaških naprav?
Račun Sedlmayrjev torej ne bo obstal, če
še tako skrbno in dobro obdelamo zemljišča.
Morali bomo tudi še v prihodnje stradati,
ako ne bomo dobivali žita ali pa moke iz
drugih krajev.

Vojno ministrstvo je znižalo znatno šte-
vilo živine, katero mora dajati Kranjska za
vojaštvo. Določeno je bilo prvotno, da bode
morala dajati vsaki mesec 6900 glav živine.
Za mesec marc, april in maj bomo pa da-
jali samo po 1500 glav in še posebej 200 glav
za tržaško mesto. Jemala se bode tudi mala
živina, če bode imela le 120 kg teže. Glavno
zaslugo, da se je kontingent Kranjske za to-
liko znižal, ima državni poslanec Jarc.

Velikansko pitališče za prašiče. Dunajsko
mesto je napravilo pitališče. Dne 13. marca
so pripeljali na dunajski trg prvih 132 pitalnih
prašičev, ki so tehtali od 100 do 135 kg. Pi-
tališče nameravajo razširiti, tako da bi na
leto opitali 15.000 prašičev. Potrebne stavbe
že delajo. Mesto si je že zagotovilo 3000 pra-
šičkov, katere bodo pričeli pitati. Koliko bo-
de stalo pitalenje, to bomo seje videli.

Češtra živnostenska banka je izkazala za
leto 1917. dobička 8.292.719 K. Delničarji do-
be dobička po 71% odstotka od svojega de-
leža.

Na Kranjskem primanjkuje 190 vagonov
semenskega krompirja. Toliko ga je najbrže
zmrznilo radi nespametnega pobiranja po
zimi.

Zvišanje cen klavne živine. C. kr. polje-
delsko ministrstvo je naročilo »Deželnemu
mestu za vnovčevanje živine v Ljubljani«, da
sme klavno živino plačati 1 K za kilogram
žive teže pri vsaki kategoriji višje kot do-
sedaj, to pa le tistim rejcem, ki oddajo živino
»Kranjskemu deželnemu mestu za vnovčevanje
živine«, oziroma njega zaupnikom prasto-
voljno. Če je treba vzeti žival potom prisilne
revkizicije, plača se le dosedaj veljavna cena.
Pri živini določeni za civilni konzum po ob-
činah se bo pod zgoraj omenjenimi pogoji pla-
čevala tudi zgoraj omenjena višja cena. Meso

pa ostane pri sedanji ceni ter se cena mesu za civilno prebivalstvo ne zviša. Diferenco med sedanjo ceno in višjo ceno, katero bo re-
jec prejel, bo nakazalo finančno ministrstvo
»Kranjskemu deželnemu mestu za vnovčevanje
živine«.

Hrošči. Po deželni postavi z dne 17. junija
1870 so občani dolžni hrošče, do'ler letajo,
od svojega sadnega drevja, potem od drevja
ob gozdnih roboh v slučajih, kjer je tega treba
zaradi bližine, vsak dan, zlasti ob jutranjih
urah, ostreti in pokončavati ali obračati kme-
tjstvu v korist. Na polju se morajo črvi (pod-
jedi, ogrci) pri oranju ali kopanju zemlje pre-
cej za plugom, motiko ali lopato pobirati in
takoj pokončati. Zupanstvo more tiste, ki te
dolžnosti zanemarjajo, kaznovati z denarno
globo ali z zaporom.

Nove ravnalne cene za železje. Določile
so se ravnalne cene za železje v palicah 53 K
za 100 kg, za železno pločevino 58 K, za
obroče 100 K. Te cene veljajo samo za že-
lezne tovarne. Prodajalci smejo na drobno pro-
dajati za 12 do 15 K dražje pri 100 kg.

**Cinkaste, pocinjene in pocinkane želez-
ne pločevine obrtniki** na Kranjskem že po
večini ne morejo več dobiti, ker tega blaga
splošno primanjkuje. Da se jim preskrbi tega
materijala vsaj za najnujnejšo potrebo, poziv-
lja Zavod za pospeševanje obrti vse kleparje,
strešne krovice in obrtnike, ki podelavajo na-
vedeno pločevino, da priglasijo in sicer vsako
vrsto posebej, ki jo rabijo na četrt leta. Zavod
za pospeševanje obrti bo potem preskrbel po-
trebno pločevino vseh treh vrst in skrbel, da
jo bodo vsi priglasitelji dobili v takih množi-
nah, kakor bo odpadla na vsakega priglasha-
ca in po originalnih cenah. Na priglase po
31. marcu se sploh ne bo več oziralo in tudi ne
odgovarjalo na ev. prošnje.

Brezobzirnost.

Nedavno sem bral sledečo zgodbo:

V elegantnem vozu vlaka, ki je drvil pre-
ko ravnine, so bili potniki zbrani ravno pri
kosilu. Vmes je bil tudi zamišljen mož. V na-
ročju je držal otroka, ki je neprestano jokal.
Seveda ni bil otročji jok navzočim všeč. Kma-
ru so začeli moža nestrpno pogledavati in za-
lišalo se je godrnjanje, ki je postajalo vedno
večje. Tu pa se vzdigne postarna gospa in
se zadre nad možem, rekoč: »Tak nesite
vendar tega otroka materi. Saj vidite, da ob
tem vpitju ni mogoče obstati.« Mož pa ji
mirno odvrne: »Gospa! Jako rad bi vam
ustregel, a žal — ne morem. Kajti mati tega
otroka leži mrtva v sosednjem vozu. Peljemo
je na njen dom, da jo ondi pokopljemo.«

Ob teh besedah moževih pa nastane na-
enkrat med potniki drugačno razpoloženje.
Prevzame jih sočutje, pomilujejo moža, ki je
bil mož mrtve žene in oče nadležnega otroka
in slednjemu je žal, da je kazal tako nestrp-
nost, tako brezobzirnost.

Toda, cenjeni čitatelj, ali nismo tem brez-
obzirnim popotnikom večkrat podobni tudi
mi, podobni zlasti sedaj v vojskinem času? —
Le pojdi katerikrat na kolodvor, kjer ljudje
izstopajo in vstopajo na vlaki! O koliko nes-
trpnosti in brezobzirnosti je med njimi. Kako
vse hiti, tišči, se gnete in drena. Vsak vidi
se sebe. Kaj ti mar težko obložen vojak, če
ka suješ, kaj mar otrok, če ga prekunesč, kaj
mar slabotna ženska, če jo s silo odrineš? —
Le opazuj ljudi, kako so brezobzirni v svojih
objubah! S tem in onim se pogodiš, da dobiš
ta in ta dan klaje, obleke, gnojil, živino, in
oročje itd. Ko pa prideš iskat, pa ti pove, da
je prodal in posodil drugemu, ki je dražje pla-
čal. Tako je šla brez ozira nate dana beseda
po vodi. — Le poslušaj ljudi, kako so brez-
obzirni v svojih prošnjah, večkrat pa še bolj
brezobzirni tisti, ki prošnje odbijajo! Le sto-
piti ti je treba v kak aprovizacijski urad, kjer
se dele živila, dajejo podpore, nakazujejo gno-
jila, odrajtujejo potni listi. O kako se psujejo
in preklinjajo uradniki in ljudje in dostikrat
edine zato, ker ne prihajajo ne eni, ne drugi
ob pravem času. Kako pogosto se sliši: »Go-

ljufajo, poneverjajo, krivico in škodo mi de-
lajo,« pa vendar dostikrat ni mogoče ne go-
ljufati, ne dati. Stopiti ti je pa tudi treba na
deželo v kmetško hišo, kjer gospodar in go-
sposodinja odganjata dostikrat z vso brezobzir-
nostjo reveže, češ: »Na, da se mi nikoli več
ne prikažeš!«

Da, »boj za obstanek«, ki ga slednji čuti
izmed nas, nas je naredil tope in brezčutne
za pravice drugih. Le preradi gledamo nase,
mesto da bi vsaj včasih tudi sebe vprašali
rekoč: »Kaj sem pa jaz dolžan bližnjemu? S
čim mu morem postreči? Kaj naj storim, da
se bolje razumeva? Kakšno veselje bi mu
mogel napraviti? Vmisli ti se moramo torej v
razmere in položaj svojega bližnjega. Če gre
za poravnavo sovražstva, vselej moram biti pri-
praviljen reči: Tudi jaz sem grešil. Če gre za
moje zadoščenje, vselej moram biti priprav-
ljen, dati tudi bližnjemu dolžno spoštovanje.
Če gre za moje pravice, vselej jih moram pri-
znati tudi bližnjemu.

Seveda je včasih potreba, da smo tudi
brezobzirni. To pa samo takrat, kadar nas k
temu sili urejena ljubezen do bližnjega, ne pa
užaljeno samoljubje. In take prave obzirnosti
bi morali učiti že otroke. Že otrok naj bo
obziren do drugih v govorjenju, v igran, v
šalah, v smejanju. Le od tod bo zopet prišlo
med ljudi medsebojno zaupanje in umevanje
in to ho potem tudi podlaga pravemu svetov-
nemu miru.

Iz spomina na dr. Kreka.

(V »Dom in Svetu« napisal Ivan Dolenc.)

Odlomki.

(Dalje.)

Po maturi l. 1904. je obiskala dru-
žba dijakov — večinoma bodočih Dani-
čarjev — doktorja na Prtovčju. Sedel
je v lepo oteženi lični Mežnarjevi hiši
pri peči v novih irhastih hlačah, v pre-
prosti srajci z mehkim ovratnikom in
v kratkem suknjiču. Kolarja ni nosil.
»Mislim, da ga ne bom rabil, dokler ne
grem v dolino.« Predstavil se mu ni-
sem in tudi ni bilo treba. Doktor je
konstatiral na prvi pogled, da sem
»selške sorte« in »Mlinarjeve žlahie«.
Tudi moja rojstna vas mu je bila zna-
na, ker je poznal pred mnogimi leti
umrlega starega Primoža iz Sopotnice,
ki je po Ratitovcu pasel ovce. Tako me
je sprejel v družbo kot človeka, ki po
zemljepisni legi in po zgodovini spada
k njemu. Meni, zrastlemu v ozkih raz-
merah malega mesta, je bil ta sprejem
precej nenavaden, a čut začudenosti
ni utegnil priti do veljave, ker se je
moral na mah umakniti lagodni udob-
nosti, ki je prevzela slihernega v dru-
žbi. Doktor je bil prehlajen in mučil
ga je revmatizem. Vendar mu to ni
kratilo dobre volje. Santal je še isti
dan s svojimi fanti na Ratitovec in jim
preskrbel prenočišče v pastirski koči.
Sam je šel — pozno zvečer seveda —
nazaj k Mežnarju. Spremil sem ga in
razgovor je nanesel tudi na predmet, o
katerem sem bil prepričan, da mu bo
tuj. Pripovedoval sem mu o kmetu
pesniku iz Sopotnice, ki je v siromašni
koči ob trdem kruhu ali pa brez njega
živel globoko notranje življenje in si
lajšal pezo trpljenja s pesnikovanjem
kot samouk. Nekaj njegovih pesmi je
bilo objavljenih, n. pr. v »Danici« pod
Jeranovim uredništvom. In glej! Dok-
tor je poznal tudi tega moža; pred

mnogimi leti se je oglasil pri njem v
Ljubljani. Njegova slika o takrat že
pet let pokojnem stareku je bila tako
popolna, da sem videl, da se je bil za-
mislil v nenavadnega obiskovalca kot
v dragega brata.

Med pogovorom se je stemnilo in
dež, ki se je bil naznanil že popoldne s
krepkim pršenjem, se je povrnil v ob-
liki plohe. Ubogi doktor, ki ni nosil ce-
lo življenje dežnika — kakor tudi ure
ne — je prekladal s težavo svoje revma-
tične ude po kameniti stezi, a zraven
venomer govoril in opozarjal, kdaj
pride na poti skala, kdaj luža, kdaj
bova doma. Iz njegovih ust ni prišla
beseda žala. Biti junak, to je bila te-
meljna poteza njegovega značaja.

Solnčno jutro je sledilo viharju
noči in doktor je bil kljub boleznim raz-
košno razpoložen. Obiskala sta ga dva
prijatelja župnika iz sosesčine in pri-
dno je otepaval koruzne žgance, da
odrine prej na Ratitovec. En župnik je
bil po naravi bolj tih; doktor ga je imel
rad, svojega rojaka in sošolca. Majhna
pavza. Nakrat zavpije doktor: »Tone
nikari no tako ne vpij! Kdo te bo pa
poslušal?!«

Kmalu jo je mahal, kopajoč se v
znoju, zopet po strmi poti na goro, si
utrgal šopek ruševja, zataknil za trak
gorski nagelj, ubral ob poti jagodo
rdečko, gledal divje kozle, ki so se po-
dili po pobočju gore, pravil, kod raste
planika. Družba je dospela do male
ravnine, kjer preneha gozd in se prične
pravi gorski svet: zelena dolina, ob-
dana s strmimi, deloma skalnatimi
bregovi. In doktor je zapel svojo pes-
mico:

»Le imejte krasne svoje
vi doline in vrte!
Dajte mi planine moje,
dajte moje mi gore!«

Rad je zapel tudi pesem prtovških
deklet:

»Pa je krola premajhen,
pa je krola premlad;
ne za res, ne za špas
ne bo hodil k men' v vas.«

Pa potem fantovsko nagajivko:

»Celo noč se j' jokala,
k' je pušelje ravrala;
pa le to j' je b'lo žal,
k' je tri groše koštala.«

Pri vsaki pesmi je pevec ponel
zadnji dve vrstici z vsemi registri svo-
jega grla in pribil neomajnost svojega
stališča.

V meni pa se je rodila ta dan želja,
opazovati izrednega moža in učiti se od
njega ob vsaki priliki, ki se mi ponudi.
In on je bil učitelj, ki se ni izčrpal, ker
je bogatilo Krezove zaklade duha z ne-
prestanom tekočimi, kritično presojeva-
nimi prispevki iz virov življenja, vede,
umetnosti in domovine misli — srca.

(Dalje.)

Dravstvo.

Nahod. (Izid.) Nahod spada v vrsto hkih bolezni. Sicer je nerodno, imeti zaprt nos, vedno in vedno se vsekavati in brisati, toda vse te neprijetnosti vsakdo prenese z neko lahkoto, ker trajajo samo nekaj dni, kvečemu en teden. A kljub temu nahod ni brez nevarnosti. Nahod namreč silno rad zastara. Ako se le prepogosto prehladimo, ako smo predolge v prahu i. t. d., ostane nahod po cele mesece in navadno niti ne ozdravi brez zdravniške pomoči. Pri zastaranem nahodu je pa še bolj usodepolno to, da se nosna koža začne nenavadno debeliti ali pa začne razpadati, gniti. V prvem slučaju je nosna duplina silno zoži, posledica tega je težko dihanje, nosljanje pri govorjenju in skoro veden glavobol. V drugem slučaju, v katerem nosna sluznica začne razpadati in gniti, pa prihaja iz nosu neznošen smrad, ki je v nadlego bolniku, še bolj pa njegovim soljudem. Po teh dejstvih mora biti pač vsak prepričan, da tudi za nahod ne smemo biti brezbržni.

(Zdravljenje.) Prvo pravilo, ki velja za vsako bolezen, je: Varuj se, da se nahoda sploh ne nalezeh. Varovati se moramo tedaj vseh onih reči, o katerih smo že rekli, da povzročajo nahod, n. pr. prepih, premočenje, oster prah i. t. d. — Če nas je pa nahod enkrat ujel, potem moramo zopet paziti, seveda kolikor nam dopušta vsakdanje delo, da čimprej odstranimo vzrok, ki je kriv nahoda. Predvsem se moramo tedaj gorko oblačiti; če je mrzlo, mokro vreme, je dobro, da ostanemo v zaprtem prostoru; če je pritisnila mrzlica, se ne smemo sramovati niti postelje ali gorkega zapečka. Kot zdravilo proti nahodu je najboljša, da se temeljito prepotimo po vsem životu. Najbolj doseže ta namen kopelj s sopro ali pa z vročim zrakom. Toda najbolj priprost način, da se prepotimo, je pa ta, da pijemo veliko kolikor možgno vročega čaja, in se zaeno močno zavijemo v postelji. Čaj je vsak dober, bodisi lipov, ali meden, ali limonin, samo da je vroč in da ga veliko popijemo. Ko smo se enkrat prepotili, se moramo seveda preobleči, da se vsled mokrote zopet ne prehladimo. — Drugače pri nahodu ni treba nobenih drugih zdravil, razen če je nahod silno hud. Če je nos vsled vročine preveč suh, tako da čutiš neprijetno suhoto in ščegotanje, je dobro, vdihavati v nos gorko sopro. Bolnik drži pred nosom skledico s krompom, čez glavo pa ogrne velik prt, tako da ne more sopara drugam kot v nos. Za slučaj, da je nos pri nahodu preveč otečen, duhajajo takozvani formani, ki se dobi v lekarnah. Komur dela to velike težave, da mu preveč teče iz nosa, svetujejo stolčen cukur, ki se mora nosljati kakor tobak vsako četrto uro. Isto moč ima tudi nosljanje čebelinega soka, ki je pomešan z vodo, ali pa duhanje žgane kave.

Glede zastaranega nahoda smo že omenili, da nikdar ne ozdravi sam od sebe. V tem slučaju moramo vedno iskati zdravnika. Najboljše je seveda, da gremo k takemu zdravniku, ki je za nosne bolezni še posebej izučen, kateremu pravimo, da je špecialist za nosne, ušesne in vratne bolezni. Pri tem si dobro zapomnimo: čimprej gremo k zdravniku, tem bolj gotovo in tem hitreje in s tem manjšimi stroški smemo upati, da ozdravimo od neprijetne bolezni.

»Ali nisem pametna, Edita?«
Ta ganljivo priprosti glas seže Editi do srca. Nežno pogladi Magdalenino nežni roki, ki lahko sklenjeni počivata na prsih.

»Ali nočeš zaupati, Magda?«
»Nimam ničesar zaupati, Edita!«
»Pa se saj razgovorila!«
»Nimam nič, o čemer bi se s teboj razgovorila, ljuba moja.«

»Ne gre več tako naprej, Magda!«
»Sedaj odpre Magdalena oči.«
»Zakaj ne?« vprašuje nežno, četudi zveni iz njenega glasu neko vznemirjenje. »Vedno sem Rolfa ljubila; ljubim ga še sedaj. On je del mojega življenja. Najini duši spadata skupaj, nikdar nisem prenehala, zaupati mu. Če je kdaj v življenju grešil — zakaj bi mu zato odtegnila svoje srce? Kdo izmed nas je brez grehal... — O, Edita — glas ji postaja toplejši, navdušenejši — »on je umetnik po božji volji! Še nikoli nisem slišala take godbe!« Oči ji otemne od razburjenja.

Edita zmaje z glavo ter zre v te čudovito svetle oči. Sama krepka in razumna skuša sestro speljati s sanjarskih višav navdušenja v navadno vsakdanjost.

»Pojdi, Magda!« pretrga kar naenkrat.
»Čaj bo mrzle!«
Magdalena se nekoliko stresne. Lahen smehljaj ji priiira na ustne. »Tako, ljuba Edita!«

Roko v roki gresta obe deklici proti hiši. Preden vstopita, Edita za trenutek obstoži. »Poglej me, Magda! Si-li res tako srečna, kakor izgledaš, moja zlata?«

»Neizrečeno srečna!«
Robert Harrison sedi v svoji sobi na usnjatem stolu in premišljuje... Visok, suh mož je, okoli šestdesetih let, dobrsrčen, miren v vseh svojih kretnih in zelo priljubljen pri vseh, ki ga poznajo. Njegove misli playajo daleč nazaj... Spominja se časa, ko je le z nevoljo, silno nerad privolil v zaroko svoje najstarejše hčerke. Bila je njegova ljubljanka, rad bi si jo bil pridržal sebi.

Ko je pa videl, da Magdalena življenska sreča zavisí od te zaroke, se ni več ustavljal. Tako je postala nevesta Rolf Durban, štiriinajst dni prej, kakor ga je njegov oče poslal v Damask, da bi tam v zvezi z Davidom Palmer ustanovil bančno podjetje. »Samo dve leti, Rolf!« je rekel stari Durban tolažeč. »Potem se vrneš in se poročiš s svojo Magdaleno. Premoženje tvoje rajne matere ti je itak na razpolago!« Iz dveh let so nastala tri. Naposled je menil Edvard Durban, da je sloves njegove filijalke v Damasku zadosti utrjen, pa je sina poklical domov. Dan prihoda sinovega in ženinevega je bil določen... Dosedaj so se Robert Harrisonovi misli mirno predle... Pa potem... potem... Obriše si pot s čela, ko premišljuje naprej... oni večer pa je namesto pričakovane žena došlo pismo — pismo, ki ga je pisal David Palmer, Rolfov družabnik — v katerem je Rolf pisal z lastno roko nekaj vrstic, v katerih razveljavlja svojo zaroko in dostavlja kratko, da se je pred nekaj dnevi v Damasku poročil z drugo deklico.

Za Magdaleno je bila ta odpoved kakor strela z jasnega neba. Toda nikomur ni tožila o groznih duševnih mukah, ki jih je pretrpela; pa njen obraz je postajal od dne do dne bledejši. Cela njena narava se je izpremenila, postajala je vedno resnejša in resnejša. Oče jo je vzvel seboj na potovanje, da bi pozabila na nezvestega...

Je-li pozabila? Nihče ni vedel. Ko se je vrnila s potovanja, se je posvetila Magdalena vodstvu obširnega gospodinjstva. Bila je krotka, ljubezniva, prijazna kakor vselej; le neki diih otožnosti je obdajal njeno deviško postavo ter jo je delal še prikupljivejšo.

Snubcev ni manjkalo. Toda za nobenega se ni menila, za nobenega zanimala. Tako so tekli dnevi na Harrisonovi pristavi — mirno, enakomerno, brezpomembno.

Pa kar je počila v mirno hišo novica, ki je učinkovala na vse, kakor grom z jasnega neba. Viola, druga hčerka, je bivala v New Yorku na obisku pri svoji prijateljici izza penzionata. Nekoč dospo od nje obširno pismo, v katerem poroča, da jo čaka čisto nov, redek užitek. V devetem okraju, najelegannejšem

delu New Yorka, je neki umetnik na lastne stroške zgradil velikansko koncertno dvorano s orjaškimi orglami. V tej dvorani bo vsako sredo in nedeljo zvečer igral na orgle skladbe verske vsebine. Vsakemu bo dovoljen vstop brez vstopnega listka, brez priporočila. Po moči godbe bo vplival blažeče na ljudstvo, ga dvigal z zemeljskih nizav v višje ozrčje. Če bo treba, bo tuintam spregovoril par besed v pojasnjevanje, glavna stvar pa bodo orgle.

Robert Harrison je zmajal z glavo, ko je bral pismo. Tudi praktična Edita je rekla, da je vse skupaj le prevara. Kljub temu so pričakovali vsi prihodnjega pisma z neko napetostjo. Prišlo je — pa je bilo čudno kratko. Orgelskega koncerta se omenila ni. Kar je nekaj dni potem, skoraj teden dni prej, kakor so pričakovali, — prišla sama domov... Čisto nepričakovano je z zardelimi lici in z neko njej nenavadno naglico planila v sobo, kjer je bila ravno družina zbrana pri obedu. Vsi so se čudili nad njeno izredno vznemirjenostjo ter so jo nestrno popraševali zaradi nenadne vrnitve. Toda rekla je, da se ji je potožilo po domu; videlo se ji je, da le s težavo ostaja mirna pri obedu, ki se ga je udeležila.

Slednjic je Jim, mali črni služabnik, postregel s sadjem in črno kavo — in nekaj minut pozneje se je družina razšla. Vsa nemirna je čakala Viola trenutka, da bi razkrila svoje srce Editi. Kakor v olajšavo jo je kmalu slednja vprašala: »Tedaj, Viola! Kako je z onim umetnikom na orgle? Menda ni bile nič! Ali kali?«

»Pač, pač. In veš li, kdo je oni umetnik? Rolf Durban! V Magdalenini navzočnosti tega nisem hotela povedati.«

Edita je postala zelo resna. »Se li ne motiš, Viola?«

»Prav gotovo ne. Ko sem z Anico Milner vstopila v koncertno dvorano, kjer bi imela prvič nastopiti, je bila dvorana nabito polna. Z Anico sem se postavila k nekemu steburu. Nenadoma se je zgibalo občinstvo. Visoka, suha moška postava se je prikazala za orglami. Zdelo se mi je, da sanjam. Li ni to Rolf Durban? Človek, ki je goljufal našo Magdaleno? Da, gotovo, on je!... Hotela sem bežati, da bi ne poslušala igranja nezvesteža, ki je tako hudoben, tako neznansko hudoben. Kar zadone glasovi po dvoraní Edita, kaj takega še nisem slišala v življenju! Fantaziral je na orgle, vpletal vmes melodije iz korala in cerkvenih pesmi... Bila sem kakor očarana ter sem — potošala. Mož za orglami mi ni bil nič drugega, kakor le umetnik. Kakor meni, se je godilo tudi drugim. Komaj so si ljudje upali sopsti. Ko je končal, so bili ljudje nekaj časa mirni kakor začarani. Potem so začeli najureje šepetati, potem na glas pritrjevati... potem se je začelo ploskanje, kakor bi bučal grom, mnogi so ihteli. In zopet je igral, igral drugič, tretjič in četrth, med posamezne točke je vpletal nekatere pojasnjevalne besede. Ne vem, kaj je povedal; pa po glasu sem ga še bolj spoznala. Ko smo zapuščali dvorano, sem brez potrebe vprašala še vratarja. Da, Edita, on je — Rolf Durban!«

Vsa utrujena je Viola prenehala. Njene velike, modre oči so zlele skrbno pričakujoče na sestro.

»Nobene besede ne govori o tem z Magdaleno!« ji urno zakliče Edita v uho. »Čeprav še ne morem verjeti, bom govorila z očetom!«

Robert Harrison se je zelo prestrašil ob tej nenadni govorici o Rolfovi vrnitvi. Strogo je prepovedal Editi in Violi, Magdaleni kaj o tem omeniti ali Rozi kaj črhniiti. Pa nekaj dni potem je zjutraj stopila Magdalena v knjižnico svojega očeta. V rokah je držala časopis »Tribuna«. Bila je zelo bleda, še bledejša kakor po navadi; drugače je bila čisto mirna.

»Beri, oče!« S prstom je kazala neko mesto v časopisu; »Rolf je zopet v New-Yorku!« Oče se je prestrašil. Navidezno mirno in ravnodušno prebere članek, ki je navdušeno ocenjeval prvi koncert orglarskega umetnika Rolf Durbana.

»Zakaj bi to ne bil kak drug Rolf Dur-

Listek

Izgubljeni sin.

Povest. Spisal Erik Friesen. Prevel ***.

(Dalje.)

»Blodnja,« prihaja z Editinih usten. Toda prekine. Vsede se poleg sestre na klop in položi roko na njeni raml. »Pridi, ljuba Magda,« prosí nežno, kolikor dopušča njen krepki, nekoliko rezki glas. »Bodi vendar pametna!«

ban?» je vprašal s prisiljenim nasmehom. »To ime ni redko!«

»Ne, oče, on je — moj Rolf — moje srce mi to pravi!«

Naslednje dni Magdalena ni nič govorila o Rolfu. Naslednjo sredo pa je kar nenadoma rekla očetu, da se hoče peljati v New York, da se prepriča; če je umetnik Rolf Durban — njen prejšnji zaročenec, Robert Harrison je že odprl ustnice — da bi izrekel grajo; toda pogled na Magdaleno mirno-srečno obličje mu zapre usta. Vpregli so voz in Magdalena se je peljala skozi pristavina vrata — zadaj je sedel služabnik...

(Dalje.)

Na pomoč materam in dojenčkom!

Po vseh velikih mestih so imeli že pred vojsko razne ustanove in zavode za dojenčke: oskrbovalnice, »jaslice«, varovališča in podobno, kar so tekom vojske že izpopolnili. Pri nas doslej nismo imeli nič, prav nič. Zadnji čas pa se je v okrilju društva »Dobrodelnost« v Ljubljani ustanovil »Odbor za skrbstvo mater in dojenčkov«.

Namen tega odbora je, posvečati materam in dojenčkom vsestransko skrb. V to svrhu bo prirajal pouk za matere, prekrboval doječim materam po možnosti živila, dojenčkom, katerih lastne matere ne morejo dojeti, pa mleko; ubožnim materam bo prekrboval plenice in v slučaju bolezni njim in njihovim dojenčkom brezplačno zdravniško pomoč in zdravljenje. Ščasoma namerava ustanoviti »jaslice«, kjer se bodo sprejemali v varstvo dojenčki revnih mater. Tako pa bo otvoril oskrbovalnico, kjer se bodo matere z dojenčki oglašale enkrat na teden in dobivale nasvete in potrebno pomoč. Oskrbovalnica bo v Alojzjevišču v Ljubljani, Poljanska cesta št. 4. Ob sebi se ume, da je ta dobrodelna ustanova namenjena vsem potrebnim našim materam, brez razlike političnega mišljenja.

Podobni odbori se bodo po potrebi ustanovili tudi po drugih krajih.

Velika, važna in v sedanjih časih posebno težka je naloga, ki si jo je stavil odbor, in izvršiti jo bo mogel le s pomočjo vsega ljudstva. Žurimo se, da v bodočnosti popravimo, kar smo v minulosti zamudili. V prvi vrsti se obračamo na dobra srca naših mater in deklet širom domovine, da nam priskočijo na pomoč s pleniciami in otroškimi ali kakršnikoli drugim obrabljenim perilom, še rajši seveda z novim-blagom (platnom, kotenino, barhentom, plahtami itd.), iz katerega se bodo sešile plenice, srajčice, rjuhice, odelice itd. Marsikatera mati hrani morda kot drag spomin na svoje otroke plenice, povojce, jopice in drugo. Kako bi mogla ta spomin lepše ovenčati nego s tem, da vse to podari za revne matere oziroma dojenčke.

Kakor smo gori omenili, bo odbor revnim doječim materam dajal po možnosti tudi živila. Rojaki, darujte nam jih za nje! Vemo, da sami nimate veliko, a dobre duše si bodo rade pritržale malenkost v tako dober namen. Hvaležno sprejema-

mo vsakršna živila, posebno tudi posušeno ali vkuhanu sadje.

Dobrodošle so nam tudi steklenice za mleko.

Nujno potrebujemo denarnih prispevkov in se toplo priporočamo za nje vsem Slovincem in Slovenkam. Vsak naj se udeleži našega dela, kakor najlažje more.

Velevažno je vprašanje o preskrbi mleka za dojenčke. V tem oziru je podpisani odbor stopil v dogovor z »Mlekarsko zvezo«, ki je izjavila, da je pripravljena, sprejemati in oddajati mleko v gornji namen. Sedaj je na naših kmetskih gospodinjah, da pokažejo svojo socialno zavednost, svoje materinsko srce in proti veljavni ceni oddajajo »Mlekarski zvezi« v Ljubljani kolikor največ mleka za dojenčke. Vemo, kakšne težave so sedaj s krmo, z živino, toda vendar trdno upamo, da se bo našim kmetskim gospodinjam vendar le posrečilo, oddati vsak dan kak liter mleka za dojenčke, saj zna dobra gospodinja in usmiljena mati delati čudeže. Slovenske kmetijske žene, ne osramotite našega zaupanja v vas! Zbiranje mleka organizira po deželi »Mlekarska zveza«.

Denarni darovi, perilo in živila naj se pošiljajo na naslov: Odbor za skrbstvo mater in dojenčkov v Ljubljani, pisarna »Dobrodelnost«, Alojzjevo na Poljanski cesti št. 4.

Odbor za skrbstvo mater in dojenčkov.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 4 1/4% brez kakega odbitka.

Hvalno vno od 6. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Za naše gospodinje.

Kislica, ki raste po obcestnih zidovih, je prav zdrava jed, zato otrokom tako zelo diši. Kislica se rabi lahko za napravo omake in drugih jedi. Jako okusna je.

Kislčna juha: Dve pesti prebrane in oprane kislce razsekaj in pari na trohi masti; ko je dosti mehko, napraši z moko in zalij. Ko je zmes prevrela, jo vliješ lahko na črn kruh. Ako hočeš skuhati boljšo juho, jo pretlači skozi sito, osladi in prični malo dišav. Z jajcem bo prav gosta in redilna. Uživa se lahko tudi mrzla.

Krompir s kislco. Kislco operi; oprži na masti malo čebule in moke, deni kislco vanjo in mešaj, dokler se ne razkuha. Nato priloži surovega krompirja, zalij toliko, da bo krompir pokrit, posoli, popo-

praj in skuhaj. Ako hočeš, primešaj, preden daš na mizo, še dve žlici kislega mleka.

Trsna grizlica. Gosenica, ki obgrizuje korenine, prileze zvečer na veje. Pojdi ponoči z lučjo, postavi odprt dežnik in otresi trto; gosenice bodo popadale v odprt dežnik; dežnik zapri in otresi nad ognjem. Vsak zvit list oberi s trsja in poberi pod trsjem; vsak za predek, vsako golazen pokončaj v ognju. To nabiranje in pobiranje izvršujejo lahko majhni otroci.

Uši po listju in evcilcah. V krop (tri litre) deni dve pesti posušenega orehovega listja. Ko se je ohladilo, poškopri ušive rastline. Lahko deneš namesto listja tudi orehovih ježic. — Dobro je škropiti ušive rastline s solno raztopino. Pest soli vrzi v dva litra vode. Tudi škropljenje s tobakovo vodo pomaga. Na dva litra vode namoči dve pesti navadnega tobaka okrog dve uri. — Jako lepo se polove uši, razna golazen, mušice, tudi gosenice, če jim nastaviš malo piva, ali žličko medu v podolgovatih steklenih posodah s širšim grlom. Vabe je treba samo toliko, da pokrije dno; pivo in med sta lahko najslabše vrste. Posodo priveži na veji tako, da visi poševno. Pivo se hitro skisa in njegov vonj privabi polno različnega mrčesa. Steklenico zakoplješ tudi lahko v prst, tako da bo gledal komaj vrat vun. Ako je le količkaj sladkega v nji, bo kmalu polna mravelj, strigalic, polžev in hroščev.

SKRIVALNICA.

Kaj pa čakata, hajduka?
Al' trgovca, ki prihaja?
Pa dobiti ga bo muka,
Pot ni varna, skrivno hodi.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 20. marca: 33, 18, 71, 29, 5.

Dunaj, 23. marca: 62, 37, 24, 45, 16.

Ranjeni udje so proti bolečinam in prehlajenju posebno občutljivi. Zato je potrebno že za pomirjenje imeti pri hiši zanesljivo, bolečine tolažečo sredstvo. To je prav lahko mogoče, ker dobimo Fellerjevega staropreiskusnega, bolečine tolažečega rastlinskega esencnega fluida z zn. »Elzafluid« 12 steklenic kamorkoli franco že za 14 K 32 v. To dobro domače zdravilo služi izbornu v pre mnogih slučajih proti vsakovrstnim bolečinam in za negovanje telesa. Njegov dobrodejni učinek so preizkusili številni zdravniki in ga javno potrdili. Tudi je dokazano razgrnjenih več nego 100.000 zahvalnih pisem. »Elzafluid« se naroči edino pristen od lekarnarja E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 16 (Hrvaško). Kder trpi na težkočah prebave, lahko tudi obenem

paroči Fellerjeve prebavo pospešujoče, voljno od-
vzajalne rabarbarske kroglice z zn. »Elzakroglice«.
5 škatlic stane franko samo 7 K 37 v., 12 steklenic
franko 13 K 47 v. Na izvrstnem glasu pa stoji tudi
vsaki drugi »Elzapreparati« in bi radi tu še opozorili
na izborno sredstvo proti kurjim očesom: Fellerjev
turistovski obliž z zn. »Elza« v kartonih po 1 K in
2 K. Proti migreni hvalijo Fellerjevo mentolsko
stoglo z zn. »Elza«, karton 1 krono. (b)

Veljnicami
dobavi vsakemu go-
spodinjstvu cenno
meso in jajca
v 7-8 tednih perutnino
za zanko.
Zahtevajte veliki ce-
nik učna knjiga št. 64.
proti vpošlatvi 1 krono
v znamkah.
Nickerl & Co G. m. b. H.
specialno podjetje za
razpisno kuriranje in
vse malih živali.
Ljubljana št. 64 pri Donja

Ženske lase
rezane in mešane ku-
puje v vsaki množini
po najvišji ceni
Matija Podkrajšek
brivec, Ljubljana,
Sv. Petra cesta 37.

Kuverte s firmo,
pisma,
račune itd.
izvršuje natančno
po naročilu
Katoliška
tiskarna
v Ljubljani.

IŠČE SE mesarski pomočnik
ki bi sam vodil vse, pod zelo ugodnimi pogoji.
Naslov pove upravnistvo pod št. 994.
Ročne mline za drobljenje
najboljše konstrukcije, dobavlja takoj najceneje po
pošti **E. WOLFSOHN, DUNAJ III,**
Obermüllerstraße 17. Zastopniki se iščejo.

Odvetnik
Dr. Stanko Lapajne
vljudno naznanja, da je pre-
mestil svojo pisarno z Dunaja
979 V KRŠKO NA DOLENJSKEM.

Pege - ogrci.
Za odstranitev peg (ogrcv) se rabijo najrazlič-
nejša sredstva. Vsa ta temelje na istem načelu, da
treba pege z dotičnim sredstvom obeliliti. Ta način
zdravljenja je pa napačen. Ako hočete odstraniti
pege (ogrcv), ne zadošča, da se samo obelijo, ker se
iste po porabi zadevnega sredstva vnovič prikažejo.
Trebajo jih je torej docela uničiti. Popolna odstrani-
teve ogrcv, peg, zajedalcev je mogoča edino le s
tako zvano »Santo-Cremo«. Obraz se s to kremo
vsak dan namaže in nato izpere s Santo-praskoin.
Pege (ogrci) se s to senačno kremo popolnoma
odstranijo v kratkem času in pokaže se lepa belo-
rdeča polt. Ta krema je pripravljena po navodilu
vseučilišč. profesorja dr. Hašerja, zakon. zajam. in
je danes edino zajamčeno učinkujoče sredstvo in
popolnoma neškodljivo. Ena škatla zadošča popol-
noma. Cena 5 K, po pošti franko še 95 vin. Vsaki
kremi je priloženo porabno navodilo in ena vrečica
praška zastoj. — Pošiljka navadna.
Dobiva se proti vpošlatvi zneska v znamkah, po
948 nakaznici ali tudi po povzetju.

J, KUKLA, PRAGA, PERLGASSE 71.
32

Črno brinje
lepe, čiste in zdrave kakovosti se dobi pri tvrdki
J. KNEZ V LJUBLJANI,
953 **Marije Terezije cesta št. 3.**

Kislo vodo „Silva vrec“ in vino
razpošilja
A. OSET, pošta Guštanj, Koroško.
Kupim steklenice vseh vrst in zamaške,
stare in nove. 872

Gospodje, ki so uvedeni v industrijskih kro-
gih, pri kmetijskih društvih ter
poljedelcih, dobé dobro plačano
zastopstvo zelo razbljenih konzumskih predmetov.
Ponudbe na kemično tovarno **HUGON POLLAK,**
KRALJ. VINOGRADI, Jungmannova cesta št. 33;
tovarniški telefon 5455; pisarniški telefon 5495.

Vsak si lahko pobarva obleke in platno sam.
Barva 920
za barvanje oblek in platna se dobi sledeča:
črna, modra, rdeča, zelena, siva in rjava v zavit-
kih po 60 v. Pošilja se po pošti vsaka množina.
KARL LOIBNER, trgovina pri »Zvoncu« v Celju.

Usakovrsine potrebne
kakor: Brezove metle, krtače, slame, košare, suho
in lončeno robo, poljske pridelke, suho sadje, suho
meso, klobase, mast, drva, repo, korenje, peso in
druge pridelke kupuje za svoje člane
I. ljubljansko delavsko konzumno društvo
Kongresni trg 2. 746

Avtomatična past
 za podgane **K 6-80**, za miši **K 4-80**,
Jove brez nadzorstva do 40 ži-
vali v eni noči, ne zapuste ni-
kake sledi in se same zopet
nastavijo. Past za ščurke »Rapid« vjame na ti-
soče ščurkov v eni noči, po **K 6-90**. Izborno de-
lujoči lovilec za muhe »Nova« komad **K 4-20**.
Povsod najboljše uspehi. Mnogo zahvalnic. Po-
šilja se po povzetju ali proti predplačilu. Pošt-
nina 90 v. Izvoz. tvrd. **Tintner, Dunaj III., Neu-
linggasse 26-L.**

Mlatilnice, gepeljni,
slamozreznice
ter drugi kmetijski stroji tovarne **Umrath & Comp.**
se lahko naročajo pri
FRANC HITTI, LJUBLJANA,
Martínova cesta 2. 829

Srbečico, lišaje
odstrani prav naglo dr. Fiesch-a izviri.
zakonito zajamčeno »Skaboform« rujavo
mazilo. Popolnoma brez duha, ne maže.
Poskusni lonček **K 2-00** veliki **K 4-**
porcija za rodbino **K 11-**. Zaloga za
Ljubljano in okolico: **Lekarna pri zlatem**
lenu, Ljubljana, Marijin trg, 1520
Pazite na varstveno znamko »Skaboform«!

: SMRT: Podgane, miši
 se popolnoma zatro s sredstvom
»Ratetod«. Ako ni vspela, se donar
vrno. Stotina kahval. Cena **K: 2-40**,
3 škatle **K 8-**. Stenice, uši, bolhe,
ščurki se uničijo z zalogo vred ra-
dikano s »Thiora«-sredstvom. Cena
K: 1-50. 3 steklenice **K 3-**. Trasek
proti mrdosu došna **K 2-**.
Kemeny, Kaschau, Ogrsko, Poštni
predal 12-Z-12.

Ročni mlin za žito!
 Moj izvrtni
ročni mlin
za žito je
izborom za
dobelo in fi-
no mlato vsako-
vrstna žita, je
priporočil za
izvršno izviran s iz-
menjajice mlevni-
mi ploščami iz
čruga materiala in
skoro neporoben
tudi pri največji
porabi. Neobhodno
potreben za vsako
gospodinjstvo. Mo-
del 4 s vrtilom za
malih obrat, toča 7
in **K 100-**. Mo-
del 5 s goninim
kolesom za večji
obrat okoli 13 kg
K 120-. Razpošilja z Dunaja proti predplačilu zne-
ska glavno zastopstvo **MAX BÖHNEL,**
Dunaj IV. Margaretensr. 27.

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo
v Ljubljani
registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi živ-
ljenjskih polic, posestva, vrednostnih papirjev ali proti
zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 1/2, 15 ali 22 1/2 letih v
odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani,
Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848,40 kron.

Zadruga sprejema tudi hranilne vlege in jih obrestuje po 4 1/2 %

Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži,
ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Cudovito šilo za šivanje le K 4*90

Nashe cudovito ročno šilo za šivanje šiva tako napro prebrivno v glade kot šivinski stroj. Največja iznajdba, a katere more vsak sam krpiti in šiviti usnje, raztrgane čevlje, ki nasko o rcmo, kožahov no, preproge, popovimlja za vozove, šotore klobučevino, plašče za koiasa vreče platno in vsake druge močar biano. Dobrota za rokodelce, kmete in vojake. Nenehno potrebno za vsakeogar. Trdna konstrukcija, zelo atška vporaba, jamstvo za porabnost. Mnogi polvelnih pisem. Cena komol šilo s sukancem 4 raznimi šivankami in porabnim navodilom K 4,90, s kosa K 13,50 s kosov K 22.— Pošilja po povzetju, ina boljše proti pred našlu. 124

M. Svoboda, Dunaj. III/2, Messpassa 13-404.

Jaz Ana Csillag

s svojimi 18,5 cm dolgimi orjaškimi Lorelej klemi lasmi, ki sem ih dobila po 14 mesecih v hi pomade, ki sem to znašla sama. To je edino sredstvo proti izpadanju las, za njih rast in negovanje, za ojačitev lasišča, pri moskih krepke pospešuje rast brade, in še no krstih dobi da e lasem a brad narzvali blask in polnosti, in jih varuje pred prezgodnjim osivljenjem do najviše starosti.

Lonča po 3. 6.— 4. 10.— 1a 4 15.

Po pošti se pošilja vani dan po vsem svetu s pošilnim povzetjem ali denar naprej iz Ivrnice, kamor je nasiljavati vsa naročila.

Ana Csillag, Dunaj I, Kohlmarkt 11.

Le 3 K 25 h stano pri nas nali lok apar rat „Omega“, vel. slike 4x4 kompl. s malo opremo cenanš. navod. za začetnike. Aparat „Periko“, vel. 4,5x6 s motnim akcion. dvojno kaseto. dober objekt in ma o opremo ter navodilom za začetnike le K 9. Zak opna amara „Gertra“ vel 9x12; tina izvršitev s vsem potrebnim o premij, za razne lege, prima akromat. leča, kompl. s kovinsaro kaseto in navodilom dokler v zid gi. l. K 75. 60 h zaklopna omara za voait o za plošče in filme, opna oolika vel 4,5x6 le K 64.80; vel. 6x9 le K 75.60. Pošilja po povzetju. Poština i K. Export „Periko“, Dunaj VI.. Neustiftg. 137 162.

Brinje

za kuhanje žganja oddaja v večjih in manjših množinah tvrdka 2353

Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska c. 2.

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželne življenjske in rentne nezgodne in jamstvene zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tud z vojnim riziko, otroških doi, rentna in ljudska nezgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Najugodnejši pogoji za vojno zavarovanje.

Navod temelji na vzajemnosti. — Prospekti zastonj in poštine prosto. Sposobni zastopniki se sprejema pod najugodnejšimi pogoji. 185

Centrala za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano.

RAZGLAS

glede

oddaje semena za krmisko repo.

Centrala za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano je nakupila v Nemčiji malo množino semena krmiske repe, ki se oddaja pod naslednjimi pogoji:

1. Seme in zavojnina se pošlje pridelovalcu brezplačno in poštine prosto na namembno postajo.
2. Posejati se sme izključno na lastnem posestvu.
3. Seme, ki se ne porabi za setev, se mora takoj nefrankovano vrniti centrali za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano.
4. Pridelovalec je dolžan oddati centrali za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano za vsak kilogram semena 750 kg krmiske repe.

Pojasnilo: Vzemimo, da se rabi za posejanje enega hektara 20 kg semena in pridelal 350 meterskih stotov repe, tedaj treba oddati centrali za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano 150 meterskih stotov, ostalih 200 meterskih stotov se pa sme porabiti za krmljenje v lastnem gospodarstvu.

5. Za vsakil. 100 kg dobavljene krmiske repe, zdrave, za prodajo sposobne kakovosti plača pridelovalcu centrala za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano 10 kron. Cena se razume loko postaje skladišča in so v njej zapopadeni tudi stroški za nakladanje.

Ako dobavljeno blago ne odgovarja predpisani kakovosti, stopi v veljavo določba § 5., odstavek 3., naredbe z dne 11. oktobra 1916, drž. zak. št. 350.

6. Množina blaga, ki se ima oddati, se mora prijaviti centrali za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano. Ta bo razpolagala z blagom tekom šestih tednov po prijavi. Plačilo prevzemne cene se izvrši po dobavi.

7. Pridelovalec je dolžan na zahtevo centrale za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano imeti repo spravljeno v svojih prostorih. Za to prejme trgovsko običajno odškodnino od strani centrale za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano.

8. Setev, poljska dela in spravljanje repe bodo nadzorovali organi centrale za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano.

9. Pogodbi nasprotujoča poraba dobavljenega semena, kakor tudi opustitev oddaje predpisane množine krmiske repe (t o č k a 4.) nalaga pridelovalcu dolžnost, da mora plačati nakazano mu repno seme, všteti embalažo in dovoznino, poleg tega pa zađene kazen.

§ 5., odstavek 3., naredbe z dne 11. oktobra drž. zak. št. 350 se glasi:

„Ako blago ne odgovarja usančni zahtevi ali pa prekorači dopustno najviše mero vlage, se cena primerno zniža. Ako se v zadevi znižanja cene ne doseže edinost, odločuje o ceni, ako se nahaja blago v deželi, kjer obstoji borza za kmetijske pridelke, razsodišče te borze, sicer pa razsodišče trgovske in obrtne zbornice, v katere področje spada blago.“

NAROČILNICA.

Centrali za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano

DUNAJ I., Trattnerhof 1.

Podpisan . . . (zadruga) izjavlja, da je voljan (voljna) na zemljišču, ležečem v okraju . . . . ., občina . . . . ., v izmeri . . . . . hektarov (št. parcele . . . . .) v letu 1918. pridelovati krmisko repo pod pogoji, ki jih navaja centrala za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano, in prosi, da se mu doloži . . . . . kg semena.

Naslov: . . . . .

Kraj prevzetja: . . . . . pošta: . . . . . želez-

niška postaja: . . . . .

Podpis:

Pri naročilih naj se naročevalec posluži tega obrazca. Izpolnjen mora biti popolnoma in različno. Na nepopolne in nerazlične naročilnice se ne more ozirati. S sprejemom naročila se centrala za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano ne obveže, da bo res dobavila seme. Dano ji je na prosto voljo, da semena sploh ne odpošlje ali pa zniža zahtevano množino. Z ozirom na zapozneli čas se bodo reševale naročilnice načelno po vrsti njih dospelosti, radi česar se ne bo moglo ozirati na pozno došla naročila. Pridelovalec prejme tekom 5 dni po dohodu naročilnice obvestilo, ali in katero množino semena krmiske repe bo prejel.

48101j dobi vsak na 20-jo
mo glavni katalog ur, erobrimo, zlatnino, godbenih preči, zlatine in više. Dobro har. po K 14, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 80, 100, 120; žvratno harmonike po K 150, 200, 240, 280. Zamenj niovolina ali donar nakaj. Pošljat po povzetju ali predplačilu Razpošiljalnica

JAN KONRAD, c. l. kr. čvor. d. b. Marj. (Br.) št. 175, Beke.

Ženske lasce
zmečene kupilem po najvišji cenl. Ze za dkg po barvi dolžini pletč 7-9 K. Spriljaje in pošlj po poštvzorec. Sice no samo 40 vin. Dena do- bje takoi. V zalogi imam lepe izdelane late 9-30". Če želite, pošljeme mali vzorec lasence. Točna potrežba. Prodajam na bol se barvilo za lasce o. K. **I. Svetec** izdelovalnica lit. **Rudolfovo**, nasproti rotovža

GARJE
lišaje, hraste, srbečico in druge kožne bolezni odstrani naglo in sigurno Para ol-domače mazilo. Ne maže, je popolno brez duha, torej se more rabiti tudi čez dan. Velik lonček K 3-50 dvojno - velik lonček K 6-.- Dalje Paratol-posipalni prašek, ki varuje najbolj občutljivo kožo. 1 škatlja K 2-50.

Oboje se dobiva po povzetju ali predplačilu pri tvrdki lekarna M. Kleša Paratol-Werke, Budapest VII-10. Beze st. 21.

Nad 1.000.000 v rabi
Bočno šilo je praktično orodje za vsakogar za šivanje manjših predmetov - jermenov, vreč, jader, opram, mehov, plabč, čevljev. — Razprodajalom popust. Cena kmp. šila K 5-.- povzetni stroški 1 oseboj. Izvozn. Krebljev, varovalcev podplatov iz kovine in usnja, podčevle, celul. trakov za čevlje, čevlji, amole, okov za podplate in vseh podplatov. **P. E. Lachmann**, Dunaj IX, Moserpasso 3, odd. 181.

Sijajno bodočnost
majo tarake in nove srečke avstrijskega hudečega križa vsled njihove edno zvisuče se cenarne vrednosti! Vsaka srečka zadene! Glavna dobilka znašeta čez

1.000.000 kroni

Natančno poiznanje z igralnim načrtom razpošilja brezplačno. S. ečkorno zastopstvo 12, Ljubljana.

Vsakovrstna domača semeva,
suhe gobe, prazne vreče in druge pridelke kupuje trgovina s semeni

—: PETER LASSNIKA NASL. —:

SEVER & KOMP., Ljubljana, Marijin trg.

Miši - podgane stenice - ščurki
Izdelovanje in razpošiljatev preizkuš. radikalno učinkujočega uničevaln. sredstva, za katero čohajajo vsak dan zahvalna pisma. Za podgane in miši K 5.-; za ščurke K 4.50; tinktura za stenice K 2.-; uničevalec moljev K 2.-; prašek proti mrčesom K 1.50 in K 3.-; sem spadajoči razprševalec K 1.20; tinktura proti ušem pri ljudeh K 1.20; mazilo za uši pri živini K 1.50; prašek za uši v obleki in perilu K 2.-; tinktura za bolhe pri pseh K 1.20; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničev. rastlin) K 3.-. — Pošilja po povzetju Zavod za pokončavanje mrčesa

M. Jünker, Zagreb 1, Petrinjska ulica 3.

Varuite svoje vinograde, sadunosnike in vse rastline pred listnimi ušmi, gosenicami in drugim mrčesom s skropljenjem z »Antifungin«-om ojačeno kalifor nijsko lužno vodo. Radikal. zanesljiv učinek, nikako poškodovanje rastlin, zelo štedilno, v inozemstvu preizkušeno skozi več let s čudovit. učinkom. Cena: 1 liter 12 K (zadoloča za 50 litrov). — žirvina posoda 3/4 litra 32 K. Pošilja po povzetju ali predplačilu **M. Jünker** v Zagrebu 14, Petrinjska ul. 3 (Hrvatsko). Obširen prospekt in porabno navodilo zastonj. 616

Krmila manjka!

Zato se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila. Da to krmio živina, perutnina dobro prebavi in popolnoma izkoristi, naj se prične 2 krat na teden krmil. ena pest polna „Mastin“ to je dr. pl. Trnkóczy a redilni prašek. Paket velja 1 K, 5 paketov 6 K, poštnine prosto. 5 paketov zadostuje za 3 mesece za enega vola, kravo ali prašiča, da se zreu.

Glavna zaloga:
Iekarna Trnkóczy
zraven rotovža v Ljubljani.

Mastin je bil odlikovan z najvišjimi kolarnami na razstavah: na Dunaju, v Parizu, Londonu in Rimu.

Na tisoče kmetovalcev hvati in rabi „Mastin“.

Najboljša gorenjska kosa se dobi edino v prvi čorenski razpošiljalni

IVAN SAVNIK, KRANJ,
katera je lahka kot pero, izdelana iz fine, srebrno jeklene tvarine. — S to neprekosljivo koso lahko kosi vsaka ženska. Kdor še ni poskusil te kose, naj si je naroci tako, ker se je bati, da bodo pozueje zopet zmanjkale. Za vsako koso se jamč.

Dolgot in cene kos so:

cm	50	55	60	65	70	75	80	85	90
pesti	5	5 1/2	6	6 1/2	7	7 1/2	8	8 1/2	9
K	4	5	6	8	10	12	15	20	25

Trgovci pri večjem odjemu dobe popust.

LJUDSKA POSOJILNICA
reg strovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za fraučiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dop. od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

4 1/4 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe leti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 25 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadržnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebnl kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Monjice se eskomptujejo najboljše.

Vloge v „Ljudski posojilnici“ so popolnoma varno položene, ker posojilnica daje denar na varna posesiva na četel in v mestih.

Rezervni zakladi znašajo okroglo en milijon kron. — Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo 26 milijonov kron.

Dobro „IKO“ uro
vsak občuduje in zaželi, kajti ona je mojstersko delo urarske umetnosti!

Razpošilja se po povzetju. Neugajajoče zamenjam.

Kovinaste ure . . . po K 24— 28— 32— 40— 60— 100—
Srebrne ure . . . po K 70— 90— 100— 120— 200—
Kovinaste verižice po K 2— 3— 4— 6— 10—
Usnjate verižice . po K 1'60 2'80 4'80

Zlatnina in srebrnina v bogati izberl

Velika izbira ur, verižic, prstanov, lepotičja, daril itd. v velikem krasnem ceniku, katerega zahtevajte.

Lastna znamka „IKO“ svetovnoznana. — Lastna protokolirana tovarna ur v Švicl.

Svetovna razpošiljalnica

H. Suttner samo v Ljubljani št. 1
Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur. Nobene podružnice.

